

INVENTAR DOBARA ZADARSKOG PATRICIJA
GRIZOGONA DE CIVALELLIS IZ 1384. GODINE

Malo koji naš grad ima toliko obilje i takve vrsti povijesne građe u kojoj se više-manje kontinuirano može pratiti njegova prošlost kao što je ima Zadar. Njegovi epigrafski, liturgijski, narativni, diplomatski izvori i statut iz 1305. godine predstavljaju rijetko bogatu riznicu najrazličitijeg materijala iz kojeg historičari građe njegovu povijest. Unutarnji život grada moguće je pratiti i upoznati tek od onog vremena od kada postoje sačuvani notarski spisi. Ova diplomatska građa po svom je obimu golema, a po svom sadržaju pruža podatke za najrazličitije aspekte historijskog proučavanja. Upravo te knjige notarskih imbrevijatura sačinjavaju bitnu skupinu zadarskog arhiva kojem istraživači zadarske povijesti neprestano poklanjaju svoju pažnju. U toj se skupini odražava unutarnji život grada i po svojoj svrsi ovi dokumenti pružaju realnu sliku njegovih dnevnih zbivanja i to prije svega na ekonomskom planu, a onda i na planu drugih djelatnosti koje su s njim u vezi. Međutim ispod notarskog pera proizašla je jedna skupina spisa koja kao da je dosad ostala po strani i izvan zanimanja historičara. To je skupina inventara građana.¹ U zadarskom arhivu ta je skupina posebno izdvojena, iako je nekoć svaki inventar imao svoje mjesto u fasciklima notara koji ga je sastavio, pa se tako još i danas može nabasati na inventare u notarskim fasciklima izvan ove skupine kao što je to slučaj i s inventarom koji se ovdje pripoćuje. Od inventara koji su nam ostali sačuvani to je sigurno tek neznatni dio, jer se nakon smrti svakog građanina morao sastaviti popis svih njegovih dobara. Koliko je značajna, zanimljiva i posebne vrsti građa što je pružaju inventari, pokazuje ono nekoliko inventara koji su ili objavljeni i djelomično obrađeni². U njima nalazimo podatke koje ne susre-

¹ Serija inventara vodi se u skupini *Magnifica communitas Iadrae*.

² U ediciji »*Miscellanea*« koju je 1950—52. izdavao zadarski arhiv objavljeno je nekoliko vrlo dragocjenih inventara. Edicija ima samo 4 sveska i prava je

ćemo ni u jednoj drugoj vrsti povijesnih izvora. To je i razumljivo. U njima se sumira cjelokupna bilanca života jednog građanina i registrira sve ono što ga je okruživalo. Zadarski interijeri jedino su nam u njima sačuvani, iako na deskriptivan način. Ti će podaci u jednom slučaju biti opširni, raznoliki i za povijest vrlo zanimljivi, dok će u drugom slučaju biti kratki i sadržajem siromašni, upravo onako kakav je bio građanin čija se dobra popisuju. Zbog toga imamo inventare koji obuhvaćaju samo po jednu stranicu. Takvi će biti inventari ribara, težaka i drugih siromašnih građana. Isto tako inventari bogatijih slojeva, bez obzira na to da li se radi o patriciju ili bogatijem građaninu pučkog porijekla, znaju iznositi više desetaka stranica, a jedan takav slučaj posebno je zanimljiv. Radi se o inventaru zadarskog građanina pučanina tj. neplemića Mihovila Petrova, veletrgovca tekstilom, posjednika, vlasnika solana koji iznosi čak 260 strana. Osim toga što nam takav inventar govori o strukturi zadarskog društva, on je zanimljiv i po sadržaju, pa stoga predstavlja jedinstven i dragocjen izvor. Veličina i sadržaj inventara ovisi o porijeklu, zvanju, naobrazbi, poslovnoj djelatnosti, privatnom interesu, nasljedstvu i brojnim drugim okolnostima čija se dobra inventariziraju. Tu ćemo naći bezbroj stvari iz dnevne upotrebe u raznim prilikama kojima ćemo nadopuniti sliku zadarskog društva u srednjem vijeku. Razumije se da će ti podaci biti važni u prvom redu za poznavanje privredne djelatnosti građana, ali i njegovih kulturnih interesa, pa će nam u tom pogledu otkriti neke neobične pojave. Mi na primjer nećemo nigdje naći podatke o tome što je zadarski građanin čitao i što mu je u tom pogledu bilo dostupno, kao što to nalazimo u inventarima. Dok nam drugi izvori daju podatke o knjigama liturgijskog karaktera, ovdje mi otkrivamo interes građana i za profanu literaturu, onu koja je kolala suvremenom južnom Evropom; za filozofiju, historiju, pravo, medicinu itd. Ponekad ćemo tu naći i pokoju knjigu uže specijalnosti, a iz registriranih računskih knjiga (*libri stationum*) utvrdit ćemo način vođenja knjigovodstva. To se osobito vidi u spomenutom inventaru veletrgovca Mihovila Petrova. Prema tome ovdje će nam se otkriti sasvim drugo lice srednjovjekovnog zadarskog građanina. Upravo popisi i opisi skupocjenih kodeksa s tekstovima Danteove Božanske komedije, djela Bruneta Latinija, Danteova učitelja, i srednjovjekovnog romana o Troji npr. u Mihovilovu inventaru kao i mnogih drugih predstavljaju izvanredan kriterij koji nam omogućuje da sagledamo do koje se kulturne razine uzdigao predstavnik mlade

šteta što je prestala izlaziti. Prvi je na zadarske inventare upozorio K. Jireček u članku »Eine slavische Alexandergeschichte in Zara 1389.« (Archiv für slavische Philologie, Berlin 1903). To je inventar zadarskog trgovca Damjana u kojem se uz ostalo navodi i hrvatska verzija »Rumanac trojski«. Neobično značenje za kulturnu povijest Zadra ima i inventar zadarskog sukna- ra Mihovila koji se čuva u samostanu sv. Marije u Zadru. O njemu sam objavio članak »Inventar zadarskog trgovca Mihovila...« (Zadarska revija 2—3 1967).

građanske klase. Takav interes pokazuje ne samo njegovu duhovnu preokupaciju, već i njegovu ekonomsku moć. Poznato je naime da su takvi kodeksi predstavljali pravo bogatstvo. U kućama nekih građana naći će se, uz bogat namještaj, umjetničkih slika, raskošnog tekstila, nakita, srebrnine i zlatnine, oruđa i oružja. Mnogi od njih drže u kući potpunu ratnu opremu.

Iz sačuvane zbirke zadarskih inventara mi te pojave možemo pratiti tek od 1325. godine, jer otada započinje ova serija. Nekako upravo u to vrijeme počinje nagli uspon građanske klase koji će se sa svim realno odraziti u inventarima. Zadarski statut dijeli zadarsko društvo u dvije klase: plemiće i neplemiće. Jedni i drugi su građani s građanskim pravom (*cives*). Kada se u dokumentima navodi ime plemića njemu se neizostavno pridaje klasni atribut *nobilis*. Za one druge, neplemiće, ne postoji drugi naziv osim samo *civis* ili u rijetkim slučajevima, u kojima se radi o klasnom antagonizmu, *populares* i to samo u kolektivnom smislu. Stanovnici Zadra koji nisu *cives* zovu se *habitatores*³. Plemići pred imenom uvijek imaju naslov »ser«. Međutim upravo tokom XIV. stoljeća, i više potkraj ovog stoljeća naglo se diže sloj neplemića građana koji svojim bogatstvom zna nadilaziti stare patricijske obitelji. To su uglavnom trgovci, novčari i poneki obrtnik. Iako ih statutski propisi svrstavaju u nižu klasu i nemaju prava u upravi komune, oni se svojom ekonomskom moći pomalo odvajaju od višeg patricijskog sloja i od nižeg puka stvarajući novu kategoriju građanske klase. Njihov ugled zna toliko porasti da notari u dokumentima i pred njihova imena stavljaju naziv »ser«, kao što to nalazimo u inventaru veletrgovca Mihovića.

Popis pojedinih predmeta bit će zanimljiv i s lingvističkog gledišta. Biti će to mali rječnik naziva koje ne pozna klasični latinitet. Notar talijanskog porijekla pribjeći će posuđivanju iz talijanskog jezika odnosno iz svog dijalekta ili iz zadarskog romanskog i hrvatskog jezika nadodavajući takvim terminima latinske sufikse. Pri tom će biti moguće razgraničiti područja i djelatnosti u kojima se upotrebljavaju talijanizmi od onih u kojima se javljaju kroatizmi. Romansko porijeklo patricijata i posebno talijansko porijeklo notara nametnut će pretežno talijansku terminologiju.

Inventari ekonomski moćnijih građana u širem smislu riječi, tj. bez obzira na to da li se radi o patriciju ili običnom građaninu, zna-ju pokazivati višestranost njihovih ekonomskih interesa. Takvi se bave agrarnom proizvodnjom u kojoj su radna snaga koloni nase-ljeni u samom gradu ili na nekom posjedu (villa) u sklopu više kolonatskih obitelji, zatim proizvodnjom soli, pa u tu svrhu kupuju i zakupljuju solane na Pagu i u Ninu, i konačno trgovinom alata, mlinarske opreme, tekstila itd. Njihova su imanja razasuta po sve-mu zadarskom distriktu. Na kraju začuđuje veliki broj stoke koji

³ Maja Nova k-Sambrailo, Plemići, građani i pučani u Zadru (XV—XVII st.), Radovi Instituta JAZU 19, Zadar 1972, str. 167.

možda predstavlja glavni izvor prihoda. Tome je sigurno pogodovale dobra paša zadarskog arhipelaga osobito onih manjih otočića kao što je Maun, na kojima je stoka mogla slobodno pasti. Sve je ovo vidljivo iz popisa i opširnih regista kućnog arhiva građanina.

Svrha popisivanja dobara nakon smrti građanina jasno je određena statutom⁴. Prije svega statut propisuje da svaki građanin bez obzira na spol, društveni položaj i stanje mora u svojoj oporuci imenovati komisare ili izvršitelje oporuke. Ovi mogu biti samo oni koji stoje pod jurisdikcijom zadarskog kneza i kurije, a ako to nije, tj. ako je stranac, tada takav mora dati izjavu da će se u slučaju spora pokoravati presudi kneza i njegove kurije. Za komisara je mogla biti izabrana i ženska osoba. Obično je bilo izabrano više komisara. Najčešće tri, i to iz kruga bliže rodbine, ali ne obavezno. To su često puta prijatelji pokojnikovih. Komisari su morali početi popisivati imovinu petnaest dana nakon smrti testatora odnosno petnaest dana nakon što su saznali da su imenovani komisarima. Popisivanje je moralo biti dovršeno u roku od šezdeset dana. Ako je građanin umro bez oporuke, onda kurija sama imenuje komisare, koji osobno ili preko svojih prokuratora moraju sačiniti inventar. Statut točno propisuje što se ima popisati. To su sva pokretna i nepokretna dobra (*bona mobilia et immobilia*) i ona koja se kreću (*se moventia*) tj. stoka, zatim sva prava, tužbe, dugovi, krediti, obveze, pri čemu su morala biti navedena imena osoba koje stoje u vezi s potraživanjima odnosno obvezama testatora. Nakon obavljenog posla komisari predaju inventar knezu i kuriji koji ga onda pohrane u općinsko spremište (*procuraria comunis Iadrae*). Statut smatra da je svaki građanin dužan prihvatiti se dužnosti izvršitelja oporuke i popisati u određenom roku testatorova dobra. Ako bi se neko usudio odbiti tu dužnost, onda takav prije svega nema prava naslijediti ako mu je testator nešto oporukom ostavio (a to je bio običaj), ali taj je »*tanquam suspectus*« bio od kurije isključen iz daljnjeg obavljanja te funkcije. Neke odredbe u vezi sa sastavljanjem inventara donosi splitski statut opširnije, iako se iz dokumenata zna da je i u Zadru postojala praksa u nekim slučajevima koja nije bila normirana gradskim statutom. Tako npr. splitski statut određuje da se iz dobara pokojnikovih mora za trud komisarima platiti nagrada kako to odredi rektor ili sud. Osim toga i u Zadru je vrijedila obveza da se dugovi pokojnikovih namire iz njegovih dobara i to tako da se dio dobara proda na dražbi. Zanimljivo je da sličnih propisa nema u dubrovačkom, korčulanskom, hvarskom i skradinskom statutu, iako je sigurno takva praksa postojala. Trogirski statut donosi gotovo identične odredbe kao i zadarski.

Inventar Grizogona pok. Lovre de Civaellis napisao je notar Rajmundus ser Comini de Modiis de Asula. Komisari su bili Petar Zojlov de Nassis, Albert Franze de Saladinis, oba plemića, i Andrija Desin protomagister, tj. glavni brodograditelj zadarski. Nema neki

⁴ *Statuta civitatis Iadrae* lib. III, c. CXXI. i CXL.

posebni razlog zašto je odabran ovaj inventar za objavu. Prije svega moramo reći da je objavljena građa ove vrsti sasvim oskudna, pa će ubuduće trebati pristupiti sistematskom objavljivanju slično kako se objavljuje građa notarskih imbrevijatura. Osoba Grizogona de Civalellis sama po sebi nije tako zanimljiva da bi je trebalo upoznati i preko inventara, ali ovaj je inventar prije svega tipičan primjer kako se vladajuća klasa bogati i iz čega sve izvlači profit. U njemu se razabiru one strukture zadarskog društva koje su izgradile njegov sistem. U njegovu vertikalnom prosjeku vide se te strukture koje čine njegovu ekonomsku moć. Zato ovaj inventar govori sam po sebi. On i nije drugo nego redanje zasebnih činjenica koje na kraju ipak čine jednu cjelinu. Ako bismo baš htjeli tražiti neki smisao zašto proučavati jednu ovakvu ličnost, mogli bismo to opravdati činjenicom što je iz te obitelji po ženskoj liniji potekao poznati zadarski liječnik, filozof i astrolog Federik Grizogono. Naime u predgovoru svog djela *Speculum astronomicum terminans intellectum humanum in omni scientia* Federik Grizogono veli da su ga na studij u Padovu uputila dva njegova ujka Civalelli, i nazivlje ih »duo philosophi acutissimi, duo oratores et poetae ornatissimi, duo huius almae universitatis moderatores insignes«⁶. To su svakako bliski potomci ovog Grizogona de Civalellis. Porodica Civalelli je stara patricijska zadarska porodica⁶. U dokumentima ovaj se Grizogono često nazivlje Cressius, što je hipokoristik u kojemu se naslućuje hrvatska varijanta Krševan. O njemu znamo vrlo malo. Nalazimo ga već u jednom dokumentu iz 1349. godine u kojem daje u zakup Ivanu Kogoliću i Ivanu Radovancu iz Zadra »quoddam terrenum siue locum, super quo consuevit esse unum molendinum« i obvezuje se da će rečenim zakupnicima (*emphiteotis*) dati polovicu pribora zatim svu drvenu građu i mlinske kamenove. Mlinovi su bili postavljeni »ad rivum in starea Iadrensi«⁷. Iako ima vijesti o mlinovima koje su pokretali konji, najčešći su oni koje je pokretala voda. Još 1363. Grizogono je kupio od Tome de Matafaris »unum molendinum ab aqua ad rivum Iadre«, kako se to vidi iz ovog inventara. Nema sumnje da je tu Grizogono nalazio važan izvor svojih prihoda. Zajednički sa Kožom de Begna i Petrom protomagistrom (nadziretelj i glavni majstor brodogradnje) investira kapital u kupnju mlinskih kamenova i ostalog pribora (*curloti de rasa*). Od javnih funkcija, osim onih na koje je imao pravo kao pripadnik plemićke klase, treba istaknuti onu koju je obnašao potkraj života 1382. kada je zajedno s Damjanom de Nassisom i Ludovikom de Georgiisom obna-

⁶ Djelo je izašlo u Veneciji 1507. i jedini poznati primjerak nalazi se u Biblioteci Marciani u Veneciji.

⁶ C. Jireček, *Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters III*, Wien 1904, str. 17.

⁷ Imbrevijature notara Franje de Surdis de Placentia u Historijskom arhivu u Zadru, dokument od 2. studenog 1349. Dva fascikla ovog notara priredio sam za tisak i izaci će u seriji zadarskih notara što je izdaje Historijski arhiv u Zadru.

šao čast gradskog rektora. Bilo je to u burnim vremenima nakon smrti kralja Ludovika. U svojem Dnevniku Paulus de Paulo spominje kako se jedna grupa zadarskog plemstva, u kojoj je bio i Grizogono de Civalellis, u ime grada, a uz dozvolu vijeća dvanaestorice »mudrih«, zaklela na međusobno potpomaganje i vjernost »*dominarum nostrarum reginarum et sacre corone Ungarie*«⁸. Iz toga se može naslutiti njegovo političko opredjeljenje. Iako kao javna ličnost nije ostavio nikakva osobita traga, ovim svojim inventarom, koji je opsegom znatno veći od svih drugih izuzev onog Mihovilovog, ostavio je vrijedan dokument svoje klase, svog vremena. Iz samih registra dokumenata koji djelomično pripadaju cijeloj obitelji Civalellis možemo zaključiti da je ona bila jedna od najbogatijih patricijskih obitelji Zadra.⁹ To se vidi iz relativno golemih svota novca kojima njeni članovi operiraju u poslovnim pothvatima. S njima se mogao takmičiti »skorojević« građanin neplemić sukнар Mihovil, koji je sigurno bio najbogatiji Zadrani svih vremena, kako će to pokazati njegov inventar kada bude objavljen.

Po svojoj strukturi ovaj se inventar sastoji od devet dijelova. U prvom se navode pokretna dobra: namještaj, posteljina, rublje, tekstil, odjeća, razni pribor, oružje, slike, posuđe itd. Iako se ne navodi koji se predmeti nalaze u kojoj prostoriji, iz popisa je vidljivo kuda su se popisivači kretali. Začuduje svakako bogatstvo odjeće i tekstila. Iz Mihovilova inventara dobivamo uvid odakle se Zadar u to doba opskrbljivao tako raskošnim tekstilom. On u svojim dućanima drži najraznovrsniju robu iz talijanskih, španjolskih, njemačkih i engleskih radionica (*panni Cumani, Florentini, de Arimino, fustanei de Venetiis, panni Tolentini, Esculani, de Moncia, de Vicentia, de Mantua, de Padua, panni Anglienses, panni Augubini, panni Sarasinati, panni de Colonia, panni Florentini, panni Fabrianenses*). Međutim iz tog istog inventara saznajemo da se i u Zadru proizvodi *tela grossa Iadrensis, i fustaneus Iadrensis*, a u njegovu se dućanu nalazi i »*panus Pagensis*«.¹⁰ Ovaj nam dio inventara osim toga govori i o načinu odijevanja barem one vladajuće klase. Razumije se ti su nazivi talijanskog porijekla. Da bismo lakše razumijeli ovaj dio inventara, priložen je na kraju popis riječi koji ne pripadaju klasičnom latinitetu, a ujedno taj kratki glosar u jednu ruku zamjenjuje i indeks stvari.

Grizogonova kuća bila je ukrašena slikama. Zanimljivo je da popisivači nabrajaju slike. Vele za jednu, koja je naslikana na ormaru, da je vrlo lijepa (*valde pulcra*). U ovom dijelu nalazimo mnoštvo kućanskih predmeta. S obzirom na to da malo poznamo mu-

⁸ F. Šišić, Memoriale Pauli de Paulo patritii Iadrensis, Vjesnik Kr. Hrv. Slav. Dalm. zemaljskog arhiva VI, sv. 1 i 2, str. 5, Zagreb 1904.

⁹ U Naučnoj biblioteci u Zadru postoji svežanj MS 283 s dokumentima obitelji Civalelli XIV—XVIII st.

¹⁰ *Inventarium bonorum Michovilli draparit*, Arhiv samostana sv. Marije, fol. 46, 48v, 50v, 67v.

zički život Zadra u ovo vrijeme, bit će zanimljivo za muzikologe da se tu nalazi i jedna gitara (*una chitara cum una capsella*). Kada se govori o povijesti muzičkog života u Zadru, najčešće se navode podaci o crkvenoj koralnoj muzici, za koju imamo nešto malo podataka. Nedavna otkrića u koru zadarske katedrale pokazuju da se u Zadru tada nje govala i profana muzika, što uostalom potvrđuje i ovaj podatak o Grizogonovoj gitari. Uostalom samo malo godina kasnije tj. 1402. kada je Alojzije, vikar kralja Ladislava, došao s pet galija i jednim brigentinom u Zadar, Ludovik de Matafaris priredio je u svojoj kući ples (*tripudia et chorea*) koji se nastavio u gradskoj loži i na trgu.

Već sam istaknuo kako nam inventari znaju pružati izvanredne podatke o tome što je zadarski čovjek čitao. Istina, u ovom inventaru nalazimo samo jednu jedinu knjigu. To je »*liber vocatus Albertanus*«. Zanimljivo je da sam tu istu knjigu našao i u inventaru Vučine de Martinussio sastavljenom 1331. To je zapravo zbirka traktata Albertana iz Brescie, suca, koji je sudjelovao u ratu protiv Fridriha II i bio zarobljen u Cremoni 1238. To je djelo religioznog karaktera pisano popularno, a sastoji se iz tri dijela: *De amore et dilectione Dei*, *De arte loquendi et tacendi*, *Liber consolatonis et consilii*¹¹.

Iz inventara kartulara sv. Marije kao i iz podataka pojedinih isprava nama je poznat samo izvjestan broj čisto liturgijskih priručnika. Inventari nam govore i o djelima profane književnosti. Međutim, jedna zanimljiva činjenica govori o stanovitom posebnom zanimanju za filozofiju. Tako se već u navedenom inventaru Vučine de Martinussio spominje »*liber secretorum Aristotelis*«. Mnogo je zanimljiva činjenica da je 1393. zadarski liječnik Iacobinus condam Alberti de Maynentibus de Vicentia prepisao tzv. stari prijevod (*vetus versio*) Aristotelove Politike¹². To je onaj glasoviti latinski prijevod što ga je učinio Wiliam Moerbeke (c. 1215—1286) i time uveo Aristotela u Evropu. Ovaj prijepis ima posebno značenje zato što spada među najstarije sačuvane rukopise prijevoda ovog Aristotelovog djela. Rukopis je posjedovala aukcionarska firma Sotheby i nije mi poznato gdje se danas nalazi. Iz svih ovih podataka vidi se da je Zadar imao svoj kulturni krug koji je pokazivao svestrano zanimanje za sva kulturna polja.

Drugi dio sadržava popis založenih predmeta što su ih Grizogonu založile razne osobe kao garanciju za posuđeni novac. Među njima

¹¹ *Tusculum-Lexicon* (Heimeran Verlag München) 1963. str. 19. *Repertorium fontium historiae mediæ aevi* II, Romae 1972. str. 168.

¹² Bilješka o prijepisu ovog Aristotelova djela glasi: *Liber politicorum et yconomicorum Aristotelis in hoc volumine deputatus deo volente ad usum mei Iacobini condam Alberti de Maynentibus de Vicentia, quem scripsi in ciuitate Iadre 1393 cum ibi forem ab illius ciuitatis comunitate pro fisico opere salariatus et habitus. Laus et honor deo*. Rukopis se prema Katalogu aukcionara Sotheby and Co prodavao na dražbi 29. XI 1966. za 140 funti.

nalazimo i blagajskog kneza Ivana. Založeni su predmeti: srebrni pladnjevi, pojasevi, srebrne zdjele, ostruge i razna skupocjena odjeća.

Treći dio sadržava popis dragulja, zlatnine i srebrnine. U ovom se dijelu inventara odražava ekonomska moć ove patrioijske obitelji. Tu su ne samo predmeti od zlata i srebra, već i razna odjeća ukrašena dragim kamenjem, zlatom, srebrom i biserima. To su srebrne žlice, čaše, tanjuri, pladnjevi, zdjele, prstenje, narukvice, ogrlice, pojasevi, puceta itd. Našlo se tamo i 930 dukata.

Poslovan duh Grizogonov najočitije se vidi u četvrtom dijelu koji sadržava popis odnosno regista dokumenata iz njegovog kućnog arhiva. Ukupno ima 94 dokumenta. Uz nekoliko vlastitih računskih kvaterni i »cedulje« koje nose njegov ili pečat partnera, sve su to notarski instrumenti najrazličitijeg sadržaja. Iz njih se može vidjeti kako je, izuzevši naslijeđena dobra, Grizogono postupno širio svoje ekonomske pozicije. To su kupoprodajni ugovori, presude, zakupi, oporuke i slično. Međutim najznačajniji su tu dokumenti o tzv. koleganciji¹³. U Zadru se ta vrst angažiranja vlastitog kapitala u neke trgovačke operacije zove *collegantia* ili *societas*. Općenito se zove još *commenda* a u Dubrovniku *entega*. Kolegancija može biti unilateralna i bilateralna. Kako se ovdje dokumenti navode samo u registima, iz njih je vidljiva samo Grizogonova svota kojom sudjeluje u pothvatu. Većinom se radi o manjim svotama od 200 do 600 dukata, ali ima ih i od 2000 dukata, što za zadarske prilike predstavlja ne baš malu svotu. On ulaže kapital »in *collegantiam ad mercantiam faciendam ad partem lucri et perditae*«. Dakle, prema uloženoj svoti, odnosno dijelu, sudjeluje u dobitku ili gubitku. Taj riziko može biti »*periculum dei, hominum et maris*«, kako se nekoliko puta u notarskim instrumentima nalazi. Bogatstvo Grizogonovo očitovalo se i u mirazu što ga je dao svojoj kćeri Nikoleti udatoj za Franju de Zadulinisa. On je iznosio u novcu 750 dukata.

Ovako poslovan život Zadra u drugoj polovici XIV. stoljeća namamio je prvorazredne bankare kao što je bio Petrus monetarius iz Firence. 1386. godine dolazi jedna grupa njemačkih Židova koji 1398. sklapaju poznati ugovor sa zadarskom općinom. Međutim mnogo ranije 1350. nalazimo u Zadru nekog Nikolu Matejeva iz Rijeke kao mjenjača (*Nicolaus Mathei de Flumine campsor*)¹⁴. Isto tako datum prve pojave Židova u Zadru treba pomaknuti ranije, jer se upravo u najstarijem sačuvanom građanskom inventaru u Zadru spominje neki Iudeus (*Çudeus*) koji uzima u depozit dragocjenosti, ali »*sine lucro*«¹⁵. Koliko je ta tvrdnja istinita, ne možemo

¹³ G. Luzzatto, *Ekonomska povijest Italije*, Zagreb 1960, str. 287.

¹⁴ *Imbreviature notara Franje de Surdis de Placentia* dokument od 14. veljače 1350.

¹⁵ *Inventar Franje Ivana Rajnerija de Varicassis iz 1325: Hec sunt pignora, que dictus Franciscus posuit... Çudeo*. Zatim malo dalje: *Item est apud dictum Iudeum peruli tres de nambro*.

biti sasvim sigurni. Međutim tvrdnja A. Teje da prije 1386. u Zadru nema Židova neće biti točna¹⁶.

Iz regesta ostalih dokumenata vidi se da je velik dio svojih prihoda crpio iz posjeda: vinograda, oranica, maslinjaka i pašnjaka. Zemlju mu obrađuju *villani*, koji su nastanjeni sa svojim obiteljima na njegovim posjedima (*villa*), kako ćemo to kasnije vidjeti. Posjede ima u okolici Zadra, najviše u Vrčevu, zatim na Pašmanu, Dugom otoku i Pagu.

Sigurno je najznačajnije prihode imao iz solana na Pagu, Pašmanu i Ninu. Samo jednom zgodom prodaje 1000 modija soli (*boni salis veteris incanipati*), i to uz cijenu od 24 dukata za svaki centenar.

Jedan kratki stavak sadržava popis računa što su ih njegovi partneri prikazali u svojim kvaternima, a sadržavaju njihova potraživanja prema Grizogonu. Najveća potraživanja ima Petar de Nassis koji je ujedno bio njegov najveći partner u kolegancijama. U jednom slučaju uračunate su i kamate (*contatis prodenciis*), iako je Grazianov Dekret branio kršćanima uzimanje kamata: *Qui accipit usuram rapinam facit*.

Šesti stavak inventara sadržava popis stoke koju većinom posjeduje zajedno s drugim vlasnicima, pa mu i prihodi pripadaju srazmjerno broju suvlasnika. Kod Prvanja (*ad Piranum*)¹⁷ na Pašmanu ima 1050 što ovaca što koza, kod Brbinja također na Pašmanu 260, na Maunu, koji je uzeo u zakup na tri godine za 450 libara od samostana sv. Krševana, 1000 ovaca, kod Čokovca (*ad Zochum*) 40, zatim na više mjesta po nekoliko krava. Ako pretpostavimo da su i drugi patriciji i građani, osobito oni imućniji, posjedovali približan broj ovaca i koza, onda postaje prihvatljiva brojka od oko 200.000 ovaca koliko se obično navodi da je imao zadarski distrikt u to doba. Pastiri pasu stoku «*secundum morem*», a za onoga u Tukljači stoji da pase «*secundum morem Sclavonie*».

U sedmom dijelu navode se potraživanja (*credita*) testatorova. Radi se o manjim svotama novca i manjim količinama žita što ih je Grizogono posudio svojim vilanima. Ta su potraživanja zavedena u njegov posebni kvatern.

Osmi stavak inventara sadržava popis nekretnina u Zadru, kod Vrčeva i na Pašmanu kod Čokovca, Malog Čokovca, u konfinu sv. Luke, kod Gladuše, Ljutog Dola i Dobre Poljane. U Zadru ima dvije kuće. Površina se donosi u gonjajima i ždrijebovima (*sortes*). Gonjaj ima površinu 20 x 20 koraka (*passus*), a ždrijeb 30 gonjaja. Veličina koraka je ona koja je označena bila na velikom trgu.

Zadnji deveti stavak inventara donosi popis nekretnina na Pagu. Tu su njegova skladišta soli, solane i manje čestice zemlje. Na mje-

¹⁶ A. Teja, *Aspetti della vita economica di Zara dal 1289 al 1409. La pratica bancaria, Zara 1936.* str. 87, bilješka 24.

¹⁷ P. S k o k, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, Zagreb 1950,* str. 136.

stu koji se zove Dristilaz (*Dreschelze, Discilaç*) ima ukupno 39 solana, dok u samoj uvali Paga, na mjestu koje se zove Jezero, ima deset solana. Što se ima podrazumjeti pod solanom teško je reći, jer se jedna potpuna solana sastoji od više dijelova: bazena, kanala itd. Ako se radi o pojmu solane koja obuhvaća sve dijelove u procesu proizvodnje soli, onda su to vrlo velike površine¹⁸.

Ovaj pregled inventara omogućuje nam da stvorimo sliku o načinu privređivanja gornjih slojeva zadarskog društva, a u prvom redu patricijata. Osim toga on nam daje niz manjih podataka za mikrotoponimiju zadarskog distrikta.

¹⁸ O organizaciji solane vidi Miroslav Pahor — Tatjana Poberaj, Stare piranske soline. Izdavanje »Mladinske knjige« u Ljubljani.

INVENTARIUM BONORUM OLIM NOBILIS DOMINI GRISOGONI DE CIUALELLIS

† In Christi nomine. Amen. Anno ab incarnatione eiusdem millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, indictione octaua, die septimo mensis nouembris. Regnante serenissima principe et domina nostra naturali domina Maria, dei gratia illustrissima regina Vngarie, Dalmatie, Croatie etc. temporeque reuerendissimi in Christo patris et domini domini Petri de Matafaris, dei et sancte sedis apostolice gratia Iadrensis archiepiscopi, ac magnifici et potentis domini domini comitis Thome de Sancto Georgio, regnorum Dalmatie et Croatie bani generalis et ciuitatis Iadre comitis. Coram nobilibus et sapientibus viris dominis Iohanne de Petrizo, Damiano de Cipriano et Iohanne de Soppe, honorabilibus rectoribus ciuitatis Iadre, comparentes ser Petrus quondam ser Çoili de Nassis et ser Albertus quondam ser Francisci de Saladinis, nobiles ciues ciuitatis Iadre, ac Andreas quondam Desse, protomagister de Iadra, commissarii testamentarii quondam ser Grisogoni de Ciualellis, nobilis ciuis Iadre, ut in testamento prefati ser Grisogoni continetur scripto manu mey Raymundi, filii ser Comini de Modis de Asula, imperiali auctoritate notarii et comunis Iadre iurati in millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, indictione octaua, die vigesimo tercio mensis octubris, asserentes velle facere et complere inventarium de bonis quondam prefati ser Grisogoni et postea presentare conseruandum in procuraria comunis Iadre secundum formam statutorum comunis Iadre. Et primo recipientes coram dictis dominis rectoribus in presentia mey Raymundi notarii infrascripti secundum ordinem Iadre signum venerabilis crucis inchoauerunt inuentarium ipsum de bonis predicti quondam ser Grisogoni:

Imprimis dixerunt et asseruerunt se inuenisse de bonis dicti testatoris vnum lectum de penna cum fodra de pignolato cum duobus capizalibus de penna et cum fodris de pignolato.

Item vnum lectum paruum a valisis de pena (!) cum fodra de pignolato. Item duo linteamina. Item vnam cultram veterem intayatam viridem et rubeam. Item vnam lecticam integram. Item vnum quartum vnus curtine facte ad scachos. Item vnum banchum ante lectum cum tribus seris. (lv) Item vnum bancum cum quatuor pedibus sine sera veterem. Item vnam argelam veterem cum sera. Item vnum cofanum veterem sine sera. Item tres alios de tela. Item vnum capitium siue clappum pani (!) grisi albi brachiorum circa sexdecim. Item duas gonellas de pano (!) grosso rubeo a homine cum fodra agnina nigra. Item vnam fodram cum dimidia veterem de vulpe. Item vnam cultram paruam veterem de burdo a valisis. Item vnum mataracium album a valisis. Item vnam cultram intayatam viridem et rubeam magnam. Item vnum capizale de frustano de pena magnum. Item tres

trapledos rubeos pilosos. Item vnam valisiam de corio magnam. Item duas fodras de pignolato a lecto veteres. Item vnam gonellam de mixto ab homine veteram. Item tres cosinos ad sedendum. Item vnam culretam paruam a cuna intayatam zalam et nigram et fultam pelle. Item vnam culgram de drapo intayatam et nigram suffultam de tela. Item vnam carpitam virgatam. Item vnam cultram de panno intayatam a valisis. Item duas carpitās. Item quinque bancalia. Item vnum clappum curtine ante lectum veterem nigram et rubeam. (2) Item vnam socham de zambellotto azurino ab homine veterem. Item vnam listam manutergia a curtina. Item mensalia. Item vnum linteamen a valisis. Item duo linteamina magna a lecto ex quatuor telis pro quolibet. Item quatuor clappos de panno intaiatos ab vna cultra. Item vnam cappam a domina de sarza viridi suffultam de scindone. Item vnam gonellam de sarza blaua ab homine. Item duas clamides ab homine de panno bruno. Item vnam gonellam de bruna suffultam pelle vulpina ab homine. Item vnam gonellam de mixto ab homine suffultam pelle vulpina. Item dimidietatem vnus gonele blaua ab homine. Item duas cultras a cuna de panno intaiatam. Item duo manutergia se tenentia adinuicem. Item brachia viginti vnum uel circa de tela noua pulcra. Item brachia viginti octo uel circa de tela noua grossa. Item vnum mensale. Item vnum modicum de scarlata ad faciendum vnum biretum. Item duas fodras a cosinellis. Item vnam goneletam a puero de medietate veterem suffultam pelle agnina. Item vnam cappam de bruna ab homine veterem suffultam variis. Item vnam cultram viridem et sanguineam de scindone factam ad bindas suffultam de tela azurina. (2v) Item vnam cultram de scindone rubeo de grana suffultam de tela azurina. Item vnum tabarum de panno viridi ab homine suffultum schiratis. Item vnam fodram de marturello. Item vnam gonellam ab homine de blancheta suffultam pelle agnina. Item vnam soccam de viridi panno et beretino ab homine suffultam de marturina pelle. Item vnam cultram de panno laneo intaiatam de marturina pelle. Item vnam cultram de panno laneo intaiatam suffultam de tela viridi. Item vnam cultram albam de valesio. Item vnam cultram de drapo intaiatam suffultam de tela rubea. Item vnam brochetam paruam sine vagina. Item vnum armarium paruam ab ancona cum tribus anconis paruis. Item vnam lucernam de ferro. Item quatuor anconias paruas. Item tres carpitās. Item duo bancalia. Item vnam curtinam zallam et azurinam cum vna lista depicta. Item duos sacconos de caneuacio. Item vnum lectum de penna cum fodra de pignolato. Item vnum capizale de pena cum fodra de pignolato. Item vnam lecticam magnam fulcitam. Item vnum banchum ante lectum cum tribus seris. Item vnam clauam de ferro. Item vnam balistam magnam a turno. Item vnam curtinam magnam ualde pulcram cum vna lista depicta et cum vno supralecto depicto. Item vnum carnerolum de corio. Item vnum armarium ualde pulcrum depictum ab anconia cum vna anconia ualde pulcra. (3) Item vnam chitaram cum vna capsella. Item vnam coracinam copertam de veluto rubeo cum zipello ad armandum. Item duo brazalia fulcita coperta de veluto rubeo. Item vnam galeam cum vno colarino. Item vnam capsellam in qua erant predicta arma. Item vnum banchum bonum cum sera. Item duo linteamina de tela noua cum

capitibus laboratis cum bombace. Item duo mensalia magna. Item vnum rotulum manutergiorum. Item vnum clappum de pignolato. Item duo linteamina de tela laborata cum capitibus de sirico. Item duo linteamina de tela subtili cum capitibus virgatis. Item vnam petiam integram de valesio. Item vnum rotulum manutergiorum. Item vnum fazolum laboratum cum sirico rubeo. Item vnum mensale. Item vnum fazolum cum modico de lino inuolutum. Item tria manutergia. Item duo linteamina parua de cuna laborata cum sirico rubeo. Item vnum clappum de frustaneo largo. Item vnum mensale. Item vnam zuppam ab homine de sindone rubeo de grana. Item vnam zuppam a domina de scindone sanguineo. Item vnum linteamen magnum. (3v) Item tres clappos de scindone nouo sanguineo. Item vnam cupellam de ligno cum coperculo. Item sex clappos de scindone sanguineo cum vno sacheto de tela. Item vnum caputheum nigrum. Item duos frustaneos ab homine. Item vnam zuppam ab homine de sarza viridi. Item vnum par caligarum de blauo ab homine. Item vnam capsam seratam cum sera, in qua erant aliqua instrumenta siue carte publice. Item vnum armarium vetus cum duabus anconiis paruis. Item vnum par calcarium nouorum. Item vnum maleum paruum. Item vnam cupellam de ramo. Item vnam vaginam cum tribus cultellis a tabula. Item vnam banderam cum armis. Item vnum penafferum. Item vnum officiolum. Item vnam forcicem paruam ad incidendas cartas. Item quindecim pavesios. Item tres balistas cum crocis. Item vnum bocalerium. Item decem lancie. Item vnum armarium magnum a pane. Item vnum aliud armarium intaiatum in parte anteriori. Item vnam tabulam a taberna. Item vnam stagnatam. Item tres cistos a pane veteres. (4) Item vnum lectum vetus de penna cum fodra de pignolato. Item vnum capizale de penna cum fodra de pignolato. Item tres lectos a cuna cum tribus cosinellis. Item vnam sclauinam veterem. Item duo linteamina vetera. Item vnam curtinam blauam et zalam. Item vnum supralectum laboratum ad stellas. Item vnam lecticam magnam. Item tres cunas a pueris. Item unum bancum veterem cum tribus seris. Item duo linteamina a cuna. Item vnum coffanum veterem. Item vnum armarium cum vna anconia parua. Item vnum coffanum veterem. Item vnum armarium paruum. Item vnam cultram paruam de drapo intaiato a cuna suffultam de tela. Item vnam soccham paruam a puero de panno blauo. Item vnam cultram paruam a cuna factam ad bindas veterem suffultam pelle agnina. Item vnam cultram veterem de scindone a cuna viridem et sanguineam. Item vnam soccam paruam de sarza veterem a puero de blauo. Item vnam gonelletam a puero dimidiam rubeam et aliam dimidiam crispam de diuersis pannis. Item duos caputheos paruos virides a puero. Item duos caputheos paruos blauos a puero. Item duas sochcas de zambelloto virgato a pueris veteres. Item tres mantellos virides a puero. Item vnam guarnaciam de blauo a muliere veterem. (4v) Item duos pelizonos paruos a puero de capreto. Item quatuor frustaneos a pueris. Item duos alios frustaneos a pueris. Item vnum raminum. Item vnum ensem. Item duas targas. Item duo paria caudonum de ferro. Item tria candebræ de ferro. Item duos botacios de ferro stagnato. Item duo paria moliarum. Item vnam stagnatam de ramo. Item quinque bacilia. Item vnum tripedum de ferro. Item duo paria gradelarum. Item vnam gratacasam. Item vnum frixorium. Item

duo mortaria de bronzo. Item vnum pistonum de bronzo. Item duos sicellos veteres de ramo. Item duo frixoria. Item duos spethos de ferro ad asandum carnes. Item vnam caldariam magnam de ramo. Item duas caldarias paruas de ramo. Item tres lebetes magnos de bronzo. Item duas caldarolas paruas de ramo. Item duos lebetes paruos de bronzo. (5) Item tres sigellos de ramo. Item duas chugumas de ramo. Item vnum supralectum vetus. Item vnam pladinam magnam de lapide. Item vnam caldaram paruam de ramo. Item vnam capanciam magnam. Item vnam capanciam paruam. Item duos cosinos. Item sex scana ad sedendum. Item duos pauesios magnos. Item tres targas. Item vnam catedram de ligno. Item vnam capanciam a pane. Item vnum lectum paruam. Item vnum trapedum veterem. Item duas sclauinas. Item tres lucernas. Item vnum polst (?)¹⁰ Item tres parasides vngaristas. Item vnum tripodum de ferro ab uno bacino. Item inter pladenas et incessoria viginti. Item duodecim parasides a lapide. Item tria scana longa. Item vnam lecticam paruam. Item vnam tabulam rotundam cum tripodibus. Item vnum siffum de stagno terem. Item vnam capanciam magnam. Item duo centenaria de cepibus. Item duas pladinas de ligno intaiatas. Item vnum coffanum veterem. Item vnam lecticam. Item vnam anconiam. Item vnum supralectum depictum ad stellas. Item quatuor atamina. Item duas catedras. Item barilia decem et nouem. Item mastelum plenum sale. Item tres tripedes. Item tres coracinas cum manchis. Item sex ceruelerias. Item vnam capantiam. Item duo centenaria de alio. Item duo alia centenaria de alio. Item vnum bancum magnum veterem ad scribendum. Item duas barilas veteres sine fundo. Item vnum telare a ballista. Item vnum carcasiu a barca veterem. Item vnum velum a barca veterem. Item vnam capanciam mapram. Item duo centenaria de cepibus. Item vnam situlam de ligno fractam. Item vnum bancum veterem. Item vnum scanium veterem longum. (6) Item quatuor arzellas ad tenendum bladum. Item quartas sex farine de frumento. Item vnum banchum de Segna. Item quartas duas ad mensurandum bladum. Item duo cribella. Item vnum lebetem magnum de bronzo. Item quatuor barilia sine fundo. Item vnam corbam. Item duos pintaros de terra. Item vnam capanciam. Item vnam concham veterem de ligno. Item vnum lebetem de terra siue lapide. Item vnum lebetem de bronzo. Item vnum caratellum veterem sine fundo. Item modia sex frumenti. Item modia quatuor ordei. Item modium vnum cum dimidio fabi. Item dimedium modium alterius liguminis. Item vnum spethum ad assandum carnes. Item vnam scagnatam de ferro. Item vnum dragmarum de ferro. Item vnum botacium de ferro fractum. Item duos botacios de ligno ferratos. Item vnum botacium de stagno fractum. (6v) Item quinque pintaros de terra magnos. Item vnum pintarum paruam. Item vnam quartarolam de ferro ab oleo. Item vnum stariu de fero ab oleo. Item vnam piram de ferro ad mensurandum oleum. Item vnum vas siue catinum ligneum cum coperulo. Item vna quantitas duarum ab vno caratello. Item staria septem oley. Item vnam situlam de ligno. Item vnam gabiam ad tenendum aues. Item vnum bocalum magnum de terra. Item tres pladinas de ligno magnas. Item vnam pladinam

¹⁰ Riječ nije posve čitljiva u tekstu.

de damasco. Item vnam galedam de ligno. Item sexdecim vasa inter butesellas et vegetes plena vino. Item tres caratelos plenos aquatigo. Item tres botesellas vacuas. Item duos mastellos. Item duas vrnas. Item vnum alium mastellum. Item vnum alium mastellum. Item vnam piriam. Item vnum colatorium de ligno. (7) Item decem et octo barilas a sauma. Item vnum bancum ad vendendum vinum. Item duo scana ad sedendum vnum paruum aliud longum. Item aliqua canteria ad latera canipe. Item tres trapledos ad colandum vinum. Item nouem tinacios. Item duos mastellos pro molendino oley. Item vnum torcolare a vino cum omnibus suis ordinibus. Item vnam léciticam paruum nouam. Item vnam mastelum. Item viginti saumas lignorum. Item vnam barchetam cum suis ordinibus. Item vnam barcham magnam cum suis ordinibus quam regit Radoslauus olim famulus dicti testatoris. Item duas pilas de lapide. Item duas molas a molendino. Item vnum bancum veterem ad sedendum. Item vnum caratelum a vino vacuum. Item quatuordecim formas casey. Item corbas sex. Item quinquagnita vltimas de ligno. Item vnus liber vocatus Albertanus, qui fuit comodatus ser Lodouico de Matafaris per dictum condam ser Cressium.

(Iv) *Infrascripta sunt pignora inuenta in hereditate dicti condam ser Cressii de Ciuaellis:*

Imprimis pignora ser Saladini de Saladinis videlicet vnum cingulum argenti ab homine et vna coroneta incassata de XIII clappis et fracta et vna parta de tela laborata cum perlis ab homine. Que pignora ser Saladini sunt pignorata et stant pro ducatis quadraginta auri ad rationem libre quatuor paruorum pro quolibet ducato.

Item tres pladine de argento pignorate dicto condam ser Cressio per condam comitem Iohannem de Blagay pro ducatis quinquagnita ad rationem soldorum LXXII parvorum pro quolibet ducato, que sunt ponderis circa marcharum duodecim.

Item pignora ser Nicolai de Martinussio videlicet tria guarnimenta a domina et vna clamis ab homine pro libris centum et triginta parvorum, de quibus, ut credimus, est publicum instrumentum manu ser Alberti de Saladinis, notarii Iadre.

Item pignora Iohannis Borsich de Nona, videlicet duo cingula argenti deaurata vna (!) ab homine, altera (!) a domina, et quinque tacie albe de argento in vna capsela de corio pignerata pro florenis viginti quinque auri in auro.

Item pignora ser Bagnoli de Gallo, videlicet vnum cingulum argenteum a domina et vnum agnus dei et vnum cuselarium²⁰ argentea et deaurata pignerata pro ducatis viginti ad soldos LXXII pro ducato dicto testatori.

Item pignora domine Diue, vxoris condam Milesse Calebouich, videlicet vnum cingulum argenti deauratum a domina, vnum par cultellorum cum vagina et veretis argenteis deauratis et catinella argentea, et aliqua quantitas

²⁰ U Mihovilovom inventariumu stoji »goselarium«. Rječnik Tomaseo-Belini ima talijansku riječ »cusoliere« u značenju »cucchiaio«. Ovdje to značenje ne odgovara. Naime na drugom mjestu se navodi »cuselarium de argento cum catinella«.

asularum et maspilorum argenteorum ligatas insimul et vna tacia argentea deaurata cum pede ad modum vnus calicis pignerata dicto testatori pro ducatis viginti auri in auro.

Item pignora ser Georgiis de Georgiis, videlicet due tacie argentee albe, vnum cingulum argenteum deauratum et ostroge²¹ quadraginta argentee deaurate pignerata dicto testatori pro ducatis viginti auri.

(8) *Infrascripta sunt res argentee inuente in comissaria predicta:*

Imprimis decem et septem coclearia de argento ponderis vnciarum quatuordecim et quattorum trium.

Item vnum bocalum de argento ponderis vnciarum triginta quatuor et vnus quarti.

Item septem parasides de argento ponderis marcharum decem et vnciarum trium cum dimidia.

Item septem tacie albe de argento ponderis marcharum sex et vnciarum duarum.

Item quinque tacie de argento deaurate ponderis marcharum trium et vnciarum sex cum dimidia.

Item tres anillos de auro cum tribus zaphiris paruis.

Item duos anulos de auro cum duobus perlis pro quolibet.

Item vnum anulum de auro cum vno lapide viridi coloris.

Item tres circulos paruos de auro.

Item vnum manubrium cultelli a pane cum duobus veretis argenteis et deauratis.

Item inter maspilos, capitas et aliud argentum diuersarum formarum marche quatuor cum dimidia vncia.

Item vna quantitas stamparum et ostregarum de argento deauratarum ponderis marcharum quinque.

Item quatuordecim perule perlarum.

Item vnum par scropulorum perlarum minutarum ad rigoletum.

Item vnum bustum perlarum cum duobus clappis ante et duobus peçetis ad manigotos de perlis.

Item vnum frixium magnum, largum de auro cum vno clappo paruo alterius frixii de auro stricti.

(8v) Item vnum filum perlarum grossarum, in quo filo sunt perle nonaginta octo.

Item circa duos sazoz sfoliorum auri.

Item vnum filum siue cordam paternostrorum de ambro cum vno maspilo perlarum.

Item tria cingula parua ab homine de argento ponderis marcharum duarum et dimidie vncie.

Item duo cingula de argento alba ab homine ponderis marcharum trium.

²¹ Teško da se radi o ostrugama već zbog toga što su one od pozlaćenog srebra, a osim toga na drugom mjestu navodi »*calcaria*«.

Item tria cingula de argento deaurata a domina ponderis marcharum quinque et vnciarum sex. Item vnum cuselarium de argento cum cadinela argentea et cum maspilo perlarum ponderis vnciarum quatuor cum dimidia.

Item vnum agnus dei de argento cum cadinella argentea ponderis vnciarum duarum et quartorum trium.

Item vnum par cultellorum cum vagina argentea ponderis vnius marche et vnciarum septem.

Item vnam bursam de sirico azurino laboratam cum auro et cum nodis auri.

Item vnam bursam de sirico rubeo laboratam cum auro.

Item vnum caputheum de viluto rubeo virgato a puero.

Item vnum carnarolum de drapo sirici rubei. Item vnum cordonum album de filo.

Item tres fodras a cusinelis de sirico cum cordulis et groppis de auro.

Item vnam aliam fodram de sirico albo laboratam cum auro.

Item duos fazolos laboratos cum sirico.

Item circa quinque libras sirici crudi.

Item vnam libram et vncias quatuor sirici destrosi.

(9) Item vnam gonellam de scarlata a domina cum filis aureis et triginta duabus perulis perlarum.

Item vnum guarnazonum de scarlata a domino suffultum variis cum busto perlarum et ad manicas cum perlis cum viginti pariis asularum argenti deaurati.

Item vnam gonellam de viluto rubeo in grana cum vna cordela aurea ad bustum et pariis decem et septem asularum argenti deaurati.

Item vnum guarnazonum de viluto rubeo in grana suffultum variis cum duplonis aureis et pariis vndecim asularum argenti deaurati.

Item vna cappa a domina de viluto rubeo in grana suffulta variis fulcita cum duplonis aureis.

Item vnam gonellam de panno misclo cum pariis sexdecim asularum argenteis deauratis.

Item vnum guarnazonum de panno misclo suffultum variis et fulcitum duplonis aureis.

Item vnam gonellam de panno viridi a domina cum pariis sexdecim asularum argenteis et deauratis.

Item vnum guarnazonum de panno viridi a domina suffultum variis fulcitum cum duplonis aureis cum pariis decem et octo asularum argenti deaurati.

Item vnam guarnaciam a domina de pauonatio suffultam scindone blauo cum duplonis aureis.

Item vnam guarnazolam a domina de medietate cum triginta duabus perulis argenteis deauratis.

Item vnam cappam de zambelloto blauo ab homine suffultam scindone viridi cum duabus perulis perlarum.

Item vnum par trezaduri perlarum a domina cum duabus caudis et duobus groppis de perlis et cum sirico rubeo.

(9v) Item vnam taciarn argenteam veterem deauratam.

Item decem paria circolorum argenteorum et deauratorum cum vna cadinella parua argentea.

Item reperti fuerunt ducati sexdecim in auro in vna cedula posita in vno sacheto, in qua cedula scriptum est, quod illi XVI ducati dispensentur in negotiis cuiusdam fratris Simonis de Iadra ordinis predicatorum, ut in ipsa clarius continetur.

Item ducati noningenti triginta nouem in auro, qui fuerunt reperti in domo in vno scrinio dicti quondam ser Cressii.

(Ostali dio ove strane nije ispisan, pa se može pretpostaviti da ova rubrika nije bila do kraja ispunjena).

(f. 10r) Infrascripta sunt instrumenta predicti testatoris

Imprimis vnum instrumentum scriptum manu Articucii olim Dominici de Riugnano notarii Iadre iurati in MCCCLXXXIII, indictione VII, die XXV mensis iunii, in quo continetur quomodo ser Cressius de Ciualellis condam ser Laurentii ex vna parte et Gregorius marangonus quondam Georgii Bilsich ex altera fecerunt societatem et colegantiam ad insimul super mercationibus et negotiationibus quarumcumque rerum etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani de Padua, notarii Iadre in MCCCLXXX, indictione quarta, die VIII mensis octubris, in quo continetur quomodo vir nobilis ser Grisogonus condam ser Laurentii de Ciualellis, cuius Iadre, dedit et locauit Petro vertario Dragossich, Doymo vertario condam Ciuiti et Blaxio vertario condam Galci, habitatoribus Iadre, vnum suum zardinum gognaiorum quatuor terre arate uel circa pro libris sexaginta paruorum pro quolibet anno vsque ad quatuor annos etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Bartolamei Iohannis Mathei de Padua, notarii Iadre iurati in MCCCLXXV, indictione XIII, die secundo mensis augusti, in quo continetur quomodo ser Zaninus condam Cose de Prode dedit et vendidit nobili viro ser Grisogono condam Laurentii de Ciualellis, cui Iadre, vnam suam terram aratam et derrum posita in insula Fischimani ad Sanctum Lucam gognaiorum quatuor circa suos confines pro precio librarum centum denariorum paruorum etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani, notarii Iadre iurati in MCCCLXXX, indictione tertia die X mensis augusti, in quo continetur, quomodo magister Venturinus a caldariis condam Paxini de Cesena, tum habitator Iadre fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis, cuius Iadre, libras quatuor centum denariorum paruorum ad mercantiam faciendam tam de arte sua quam de alijs inter ambos etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Bartolamei condam ser Paganini de Bononia notarii Iadrensis iurati in MCCCLXXXIII, indictione VII die

XV mensis maii, in quo continetur quomodo Tomasolus condam Ostoye cuius Iadrensis cum uoluntate eius matris fuit contentus habuisse et recepisse a nobili viro ser Grisogono de Ciualellis, ciue Iadre, in colegantiam et mercantiam et ad lucrum libras ducentas in soldinis etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani de Padua notarii Iadrensis iurati in MCCCLXXXI, indictione V, die XXI mensis octubris, in quo continetur quomodo magister Iohannes ciroicus condam Petri Vrsi contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse in colegantia a nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis libras sexcentas in soldinis etc., ut in ipso latius continetur.

(10v) Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani de Padua notarii Iadrensis iurati in MCCCLXXXIII, indictione VI, die secundo mensis iulii in quo continetur quomodo magister Petrus a moneta condam ser Iohannis de Florentia, habitator Iadre, fuit contentus et confessus se in collegantia habuisse et recepisse a nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis ducatos quatuorcentum boni auri etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri Perenzani predicti in MCCCLXXX indictione quarta, die X mensis octubris, in quo continetur quomodo Bartolus condam Cressii Carnolich de insula Pistomani dedit et vendidit nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis, ciui Iadre, totam vnam medietatem vnus petie terre aratorie et spectantem pro indiuiso cum dicto emptore trium gognaiorum uel circa cum medietate vnus buschi simul se tenentis et cum suo curtiuio et muralis et omnibus suis maceris positam in insula Pistomani etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petroni ser Taiatoli de Cingulo, notarii Iadrensis iurati in MCCCLXXX, indictione III^a die sexto nouembris in quo continetur quomodo prudens vir Benedictus de Monelia de Ianua, procurator nobilis viri domini Gentilis de Grimaldis de Ianua, fuit contentus et confessus se recepisse a nobili viro domino Cressio de Ciualellis de Iadra vnum lectum cum vna cultra et vno cauezali ipsius domini Gentilis etc., ut in ipso latius continetur.

Item vna cedula in predicto instrumento inuoluta sigilata et scripta in MCCCL^{mo} die V^o nouembris, que dicit de mandato domini Gaspalis capitanei generalis etc.: Vos, Crestole de Ciualellis, detis et libere consignetis Benedicto de Monelia procuratori Gentilis de Grimaldis omnia bona dimissa penes vos per dictum Gentilem etc., ut in ipsa latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petroni de Taiatoli de Cingulo, notarii Iadrensis iurati, in MCCCLXXX primo, indictione V die XIII octubris, in quo continetur quomodo domina Prodana vxor condam ser Mauri de Grisogonis de Iadra et Andreas et Cressius promiserunt se factores curatoresque. Iohannes filius dicte domine Prodane contentus erit de restitutione aliquorum pignorum facta eisdem per dominum Cressium de Ciualellis etc. ut ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petroni predicti in MCCCLXXXI indictione quarta die primo mensis iulii, in quo continetur quomodo Stoisa,

filia condam Nicole de Egio et vxor Miscioli de dicta insula, cum voluntate eius mariti dedit et vendidit nobili viro ser Cressio condam Laurentii de Ciualellis vnam petiam terre derrate cum arboribus positam in insula Pischimani ad Sanctum Lucam vnus gognai uel circa pro precio ducatorum quinque auri etc., ut in ipso latius continetur.

Item vna cedula inuoluta in dicto instrumento, in qua continetur: Cum zo sia cosa chi par in la carta presente che nuy auemo compra tut el teren ch'e scritto in la presente carta. (11) La uerita e questa: nu deuemo hauer la myta etc. ut in ipsa latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Peroni predicti in MCCCLXXXII, indictione V, die VIII aprilis, in quo continetur quomodo nobilis vir dominus Cressius condam Laurentii de Ciualellis de Iadra iure permutationis dedit et permutauit Stoise, filie condam Rosmanioh de insula Pischimani, vnam domum cum loco cuppis copertam et muratam a duabus partibus positam Iadre in confinio sancti Siluestri. Et hoc ideo quia dicta Stoisa iure predicto dedit et permutauit dicto ser Cressio vnam petiam terre cum arboribus et aliquibus vitibus positam in insula Pischimani etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu ser Alberti de Saladinis condam ser Francisci notarii ciuitatis Jadre in MCCCLXXVIII, indictione secunda die XXV mensis iunii, in quo continetur quomodo vir nobilis ser Petrus condam ser Katarini de Katarino cuius Jadrensis dedit et vendidit nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis cui Jadre vnam suam domum cum loco cuppis copertam a duabus partibus etiam muro muratam positam Jadre in confinio sancti Francisci pro precio librarum centum et quadraginta paruorum.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani notarii Jadre iurati in MCCCLXXVIII, indictione secunda, die VIII mensis iulii, in quo continetur quomodo Stoya vxor Cusme vocati Pedota uerbo et licentia dicti eius mariti dedit et vendidit nobili viro ser Grisogono condam ser Laurentii de Ciualellis vnam suam petiam terre cum suis arboribus et aliquibus vitibus positam in insula Pistomani districtus Jadre in confinio Sancti Luce gognatorum octo pro precio et nomine precii librarum centum et sexaginta paruorum etc., ut in ipso latius continetur.

Item testamentum publicum condam domine Luce, filie condam ser Cose de Saladinis et olim vxoris quondam ser Cressii de Ciualellis de Iadra scriptum manu Alberti condam ser Francisci de Saladinis notarii iurati Jadre in MCCCLXXXIII, indictione VI, die vigesimonono marcii.

Item vnum instrumentum scriptum manu Alberti predicti in MCCCLXXXIII, indictione VII, die nono mensis ianuarii, in quo continetur quomodo domina Nicolotta, filia ser Cressii de Ciualellis et vxor ser Francisci de Saladinis de Jadra, cum voluntate et consensu dicti sui mariti fuit contenta et confessa habuisse et recepisse a predicto ser Cressio, patre suo, commissario et commissario nomine condam domine Line, olim uxoris ser Cressii predicti, ducatos centum auri de bonis dotilibus dicte domine Line relictos ei per dictam dominam Linam in testamento suo etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Petri dicti Perenzani de Padua, notarii iurati Jadre in MCCCLXXX, indictione quarta, die VI mensis februarii, in quo continetur quomodo nobilis vir ser Cressius condam ser Laurentii de Ciualellis de Jadra dedit et vendidit ser Gasparo notario condam ser Melchioris mercatoris de Vtino modia mille boni salis veteris incanipati pro precio ducatorum viginti quatuor auri ad libras tres et soldos XVII paruorum pro quolibet centenario mediorum salis etc., ut in ipso latius continetur.

(11v) Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii in MCCCLXIII, indictione XII die X mensis aprilis continens in effectu qualiter Iacobus, filius ser Miche de Zaduhinis, confessus fuit habere et tenere ad mercantiam faciendam a dicto condam ser Cressio ducatos ducentos auri, ut in eo legitur, et vnum scriptum manu dicti Iacobi de eadem quantitate, sub quo instrumento est subscriptum quod dictus ser Cressius recepit in rationem dicte debite ducatos sex, soldos VI paruorum.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii in MCCCLXIII, die quarto intrante nouembris indictione XIII exemplatum videlicet manu Francisci Stephani notarii continens qualiter Madius Galellus, Gruba relicta Laurentii de Ciualellis, Franciscus et Zoilus, filii dicti Laurentii, commissarii olim Marini de Ciualellis commissario nomine et vice et nomine Nicole, filii dicti olim Marini, et Laurentius, filius dicti Marini, fecerunt diuisionem de certis possessionibus et bonis, ut in eo continetur.

Item unum instrumentum exemplatum manu dicti Coradi scriptum in MCCCLXVIII, indictione VIII, die III° septembris continens qualiter Tomasius Benedicti de Matafaris vendidit Nicolao de Ciualellis medietatem vnus domus posite Pagi ad magnum molum pro precio librarum decem denariorum Venetorum grossorum etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii in MCCCLXXXIII, indictione VII die XI marcii continens qualiter dominus Thomas de Rosa, abbas sancti Grisogoni de Iadra, cum consensu capituli suorum monachorum fecit quietationem dicto ser Cressio de Ciualellis et eius sociis de libris quatuorcentum et quinquaginta paruorum pro affectu trium amorum insule Maoni etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLX tertio, indictione prima, die XVIII septembris continens qualiter Simon Bualdi de Botono et Zoilus condam Gregorii de Botono, commissarii quondam domine Prie, relicte Nicolai de Ciualellis, confessi fuerunt dictum condam Cressium de Ciualellis dedisse, soluisse et satisfecisse dicte commissarie et pro ipsa commissaria libras noningentas et octuaginta pro completa solutione tercię et ultime page cuiusdam debiti trium milium centum quadraginta librarum, in quibus dictus condam Grisogonus obligatus etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLXVI, indictione XIII, die XXIII madii continens qualiter domina Pria, relicta Nicolai de Ciualellis, fecit finem Cressio de Ciualellis in vna

parte de libris mille octuaginta paruorum pro prima paga cuiusdam debiti et in alia parte de libris centum et octo paruorum etc., ut in eo legitur.

(12r) Item vnum instrumentum scriptum manu Blaxi notarii MCCCLXII, indictione prima, die XXI octubris continens qualiter ser Simon de Botono et ser Zuue de Botono ut commissarii condam domine Prie, sororis dicti ser Simonis, fecerunt finem dicto ser Cressio de libris mille octuaginta paruorum pro secunda paga cuiusdam debiti supranominati etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVI, indictione VIII, die XXVII aprilis continens qualiter Nicola de Ciualellis fecit vigorem et robur ser Cressio predicto de duobus publicis instrumentis vi delictet de vno continente qualiter dicto ser Nicole fuit deliurata per incantum quedam domus cum suis pertinentiis commissarie Zuue de Ciualellis posita Iadre in confinio sancte Marie maioris etc. et de alio qualiter domina Dobra, relicta Iohannis de Varicassis vendidit Nicole de Ciualellis vnam suam domum de muro cum suis pertinentiis positam Iadre in confinio sancte Marie de Bongaudo etc., ut in ipsis latius continetur.

Item vnum breuiarium incantus dicte domus posite in confinio sancte Marie maioris scriptum manu Alexandri notarii MCCCXXXIII, indictione secunda, die XIII decembris etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLV, indictione VIII, die XIII marcii continens qualiter per incantum deliberatus fuit vnus ortus positus extra portas Iadre ad sanctum Matheum Nicolae de Ciualellis pro ducatis ducentis quinquaginta auri etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXX, indictione III^a die VI februaryi continens qualiter dominus frater Thomas, abbas sancti Grisogoni de Iadra, cum capitulo dicti monasterii locauit ad affectum ser Grisogono predicto et Lubislauo Milesich omnes terras aratorias et non aratorias dicti monasterii positas in iudicato Berbigi et Sauri²² exceptis vineis et terraticis ac etiam viginti gognays ibidem posite etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Beltrami notarii MCCCLXII, indictione prima, die vigesimo primo octubris continens qualiter domina Mariza, filia condam ser Laurentii de Ciualellis, fecit finem ser Simoni de Botono et ser Cressio de Ciualellis, commissariis condam domine Prie, relicte Nicolai de Ciualellis, de ducatis quinquaginta etc., ut in ipso latius continetur.

(12v) Item vnum scriptum ser Petri condam ser Zoili Nassis factum MCCCLXXXIII, die XXVIII iunii et sigilatum suo sigillo ac subscriptum per ser Bartolum de Cipriano et ser Madium de Fanfogna testes continens qualiter dictus ser Petrus de Nassis habuit in colegantiam a ser Cressio de Ciualellis ducatos mille auri iusti et boni ponderis cum quibus mercari debet ad partem lucri et perditae usque ad duos annos, ut in eo plenius continetur etc. De quibus mille ducatis fit mentio in libro dicti ser Cressii de Ciualellis.

²² P. Skok, o. c. 117, 118.

Item vnum scriptum manu dicti ser Petri Zoili de Nassis factum MCCCLXXXIII^o die vigesimo primo iunii et subscriptum manu ser Bartoli de Cipriano et Zanni Iacobi testium continens qualiter dictus ser Petrus habuit a ser Cressio predicto ad imprestimum (!) ducatos quingentos auri et ex alia parte dicti scripti est scriptum manu propria dicti ser Cressii de Ciuaellis qualiter ipse ser Cressius recepit a dicto ser Petro de Nassis in rationem dicti scripti seu dictionum ducatorum quingentorum ducatos centum et quadraginta et etiam apparet scriptum in quaterno ipsius ser Cressii manu sua propria, vnde restat supradictum scriptum ser Petri pro ducatis trecentis sexaginta auri.

Item vnum scriptum manu Petri filii Andree protomagistri scriptum MCCCLXXXIII die primo maii et subscriptum manu dicti protomagistri continens qualiter dictus Petrus cum voluntate patris sui habuit et recepit a ser Cressio de Ciuaellis de Iadra ducatos duo milia auri in colegantiam ad mercantiam faciendam ad partem lucri et perditæ, ut in ipso scripto hoc et alia plenius continentur. De quibus duobus milibus ducatorum etiam fit mentio in quaterno dicti ser Cressii de Ciuaellis.

Item vnum instrumentum manu Alexandri de Stela notarii Iadre MCCXLI, indictione X die XVII ianuarii continens qualiter Cosa condam Berthi de Saladinis, ciuis Iadre, vendidit Grisogono condam Laurentii de Ciuaellis ementi cum consensu domine Nicolotte, sue matris, imprimis vnam petiam terre posite ex parte quirinali montis Verceue, super quo est ecclesia sancti Marci, et plures alias petias terre et vineas, pascula et pertinentia ville Verceue, quam ipse condam ser Grisogonus possedit tempore vite sue pro precio librarum duorum milium etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnam sententiam arbitralis scripta manu Iohannis Vidi cancellarii Iadre MCCCL, indictione tercia, die vltimo mensis iunii lata inter ser Grisogonum de Ciuaellis et ser Iacobum de Lubauaç et compromissum scriptum manu dicti notarii de dicta sententia de quodam argere seu fossato, prout in oisdem plenius legitur.

Item vna sententia arbitralis scripta manu Coradi notarii MCCCL, indictione III^a, die XXVIII octubris lata inter ser Grisogonum de Ciuaellis et ser Iacobum Lubauaç super facto angeris (!) et fossati cum duobus publicis compromissis dicte sentencie etc., ut in ipsis plenius continetur.

(13) Item vna sententia scripta manu Coradi notarii MCCCLIII, indictione octaua, die vigesimo primo ianuarii lata per curiam Iadre inter dominam Dobram, relictam Iohannis de Varicassis et Damianum, eius filium, ex vna parte et Nicolaum de Ciuaellis de quodam domo posita in confinio portarum etc., ut in ipsa latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLII, indictione VI, die VI februari continens qualiter domina Dobra, relicta Iohannis de Varicassis, consentiente Damiano, eius filio, vendidit Nicole de Ciuaellis totam suam domum positam Iadre in confinio sancte Marie de Bongaudio etc., ut in ipso continetur.

Item vnum testamentum domine Nicolotte, relicte Laurentii de Ciuaellis, scriptum manu Alexandri notarii MCCCXLII, indictione vndecima, die VIII marcii.

Item vnum instrumentum scriptum manu Bartolamei Iohannis de Padua notarii MCCCLXXIII, indictione XIII, die XXII decembris continens qualiter ser Matheus de Sloradis vendidit ser Grisogono de Ciuaellis vnam suam petiam terre partim pastinate positam in Verzeua etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXII, indictione vndecima, die XII octubris continens qualiter ser Matheus de Sloradis vendidit ser Cressio predicto vnam petiam terre partim pastinate gognaiorum XVI positam in Verzeve, ut in eo latius legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Alexandri notarii MCCCXXV, indictione IIII die XXVII octubris de factis commissarie et hereditatis olim ser Zuue de Ciuaellis etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Laurentii de Regio notarii Iadre MCCCLXXII, indictione X, die XV maii continens qualiter ser Cressius de Ciuaellis cum ser Gregorio de Saladinis fecerunt diuisionem inter se de certis possessionibus positis ad Verzeua etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLIII, indictione XI, die X maii continens qualiter Tomasius de Matafaris vendidit Grisogono de Ciuaellis vnum molendinum ab aqua ad riuum Iadre etc., ut in ipso continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLIII, indictione XII, die XXIII augusti continens qualiter domina Dobra, relicta Viti de Cerno, fecit finem Cressio de Ciuaellis de ducatis ducentis et duodecim libris et soldis X etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum aliud instrumentum scriptum manu dicti Iacobi notarii MCCCXLIII, indictione XI die XX° iulii continens qualiter dicta domina Dobra fecit finem dicto ser Cressio de libris ducentis duodecim paruorum et soldorum X paruorum etc.

(13v) Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLII, indictione X, die XVIII iulii continens qualiter dicta domina Dobra fecit dicto ser Cressio finem de libris ducentis duodecim soldorum X paruorum etc., ut in ipso legitur.

Item vnum instrumentum scriptum siue testamentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVI, indictione VIII°, die XXVIII maii continens qualiter Nicola Marini de Ciuaellis fecit suum testamentum et scripsit propria manu etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum codicillum dicti Nicole de Ciuaellis scriptum manu Coradi notarii MCCCLVI, indictione VIII°, die VIII maii etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLX, indictione XIII, die VIII marci continens qualiter domina Pria, relicta Nicolai de Ciuaellis, tamquam heres sui mariti vendidit ser Cressio de Ciuaellis XVI salinas in valle Pagi et X salinas positas in dicta valle et octo salinas positas etiam in dicta valle. Item vnam terram cum duobus clap-pis de circa duobus gognaiis positam ad Dreschelze et vnam terram de circa XXXVI gognaiis positam ad punctam Michabone et vnam terram de triginta gognaiis positam in alle magistrorum. Item vnum zardinum de circa quatuor gognaiis in confinio sancti Mathei etc., ut in ipso legitur.

Item vnum instrumentum diuisionis scriptum manu Coradi notarii MCCCLVIII^o, indictione secunda, die XXV aprilis continens qualiter ser Cressius de Ciuaellis et Zuue de Ciuaellis fecerunt diuisionem de certis possessionibus etc., ut in ipso legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXVII, indictione XV, die primo iulii continens qualiter Domulus cimator condam Zanini de Calcina vendidit Grisogono de Ciuaellis vnam suam muraleam positam in confinio sancte Marie de Bongaudio etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLXII, indictione XV, die secundo maii continens qualiter Dragayus de Sibenico, procurator Doimi ciuis Sibenici et Margarite sororis dicti Duymi ac etiam Magdalene filie Cranislaui, uendidit Grisogono de Ciuaellis omnes possessiones et bona, que condam fuerunt Nicolai de Stomolo posita in districtu Iadre in loco vocato Tuclezani in sex clappis etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLXVI, indictione IIII, die primo maii continens qualiter Franciscus de Zadulinis contentus fuit habuisse a Grisogono de Ciuaellis in dotem et pro dote domine Nicolotte, filie Grisogoni et vxoris dicti Francisci, septingentos quinquaginta ducatos auri etc., ut in ipso scribitur.

(14) Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCLXVI, indictione IIII, die XVI maii continens qualiter domina Nicoleta, uxor Francisci de Zadulinis, refutauit Grisogono, patri suo, omnia bona paterna et materna pro eo quia dictus vir eius habuit dotem suam etc., ut in ipso legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXX indictione III^a die XXIII iunii continens qualiter ser Grisogonus de Ciuaellis fecit permutationem et cambium cum Budouano Carnolich de certis terris positis in Bagno etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum breuiarii incantus Bartolamey de Padua notarii MCCCLXXV, indictione XIII, die XIII maii continens qualiter ser Petrus de Nassis nomine Grisogoni de Ciuaellis emit ad incantum vnam possessionem Grisogoni de Ciuaellis positam in Tuclezane etc., ut in eo legitur.

Item vnum breuiarium incantus scriptum manu Alexandri notarii MCCCLXXXIII^o indictione tertia, die dominico XVIII februarii continens qualiter Nicolaus de Ciuaellis emit ad incantum certas terras et possessiones positas ad Tuclezane.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXVIII, indictione secunda, die XXV aprilis qualiter ser Gregorius de Saladinis vendidit ser Grisogono de Ciuaellis medietatem quinque suarum sortium terre in pluribus petiis in villa Verceue cum medietate sgoni et prati etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Michaelis Leonardi notarii MCCCLXVI indictione XV, die XVII ianuarii qualiter Cosa de Begna vendidit Laurentio de Ciuaellis vnum suum instrumentum scriptum manu dicti notarii sub dicto millesimo, indictione et die, in quo continetur qualiter idem

Cosa emit a Francisco de Cernuco vnam vineam et quatuor petias terrarum positarum at Tuclezane etc., ut in ipso continetur, et aliud instrumentum supranominatum.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVIII, indictione XI, die penultimo maii continens qualiter domina Dobra de Mengaza vendidit Cressio de Ciuaellis vnam petiam terre cum curtio et uirdario gognaorum XI et quartariorum trium posite in Carnazerath et plures alias possessiones, ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVIII, indictione XI, die penultimo maii continens qualiter domina Dobra de Mengaza promisit ser Cressio de Ciuaellis facere deliberari per incantum certas suas possessiones etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Perenzani notarii MCCCLXXVIII, indictione secunda, die VI iulii qualiter Nicola marinaris vendidit ser Grigono de Ciuaellis medietatem vnius petie terre et vnam petiam terre integram et medietatem vnius alterius petie terre cum medietate boschi et omne aliud quod habet in dicta insula Pischimani etc.

(14v) Item vnum instrumentum scriptum manu Nicolai Iohannis notarii MCCCXI die penultimo februarii, indictione IIII continens qualiter Franciscus de Nodrognia cessit tutoribus Laurentii de Ciuaellis totum suum ius quod haberet in possessione Iohannis de Stumulo in Tuclezane per tria publica instrumenta etc., ut in ipso legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu dicti notarii MCCCXX die penultimo ianuarii continens qualiter Philippus de Stumulo vendidit tutoribus Laurentii de Ciuaellis id quod habet in parte tertia vnius petie terre posite in Tuclezane etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Vannis de Firmo MCCCXXVI, indictione XIII, die III maii continens qualiter ser Zanicus de Prode vendidit ser Grigono de Ciuaellis certas possessiones, ut in eo legitur, videlicet vnum clappum terre vineate ad terraticum gognaorum VI posite in draga Iesercize. Item vnum alium clappum ad terraticum gognaorum V positum in draga Cermnice etc., ut in eo plenius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVIII, indictione tertia decima, die XXVI februarii continens qualiter Cusma Pidota vendidit Cressio de Ciuaellis sua capita vituum gognaorum duorum cum dimidio uel circa posita ad Zochum etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Alexandri notarii MCCCXLIII, indictione XIII, die vltimo septembris continens qualiter Laurencius Francisci de Ciuaellis et Grigonus, eius filius, venderunt Grigono condam Laurentii Marini de Ciuaellis terras vineatas ad terraticum sitas et vnum derrum etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Alexandri notarii MCCCXLIII, indictione XIII, die vltimo septembris continens qualiter supra proxime scripti venditores promiserunt dictas possessiones dicto emptori facere deliberari per incantum etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLVIII, indictione XIII, die XIII nouembris continens qualiter domina Bona, re-

licta Laurentii de Ciualellis, ratificauit venditionem predictam factam de supra proxime scriptis possessionibus etc., ut in ipso latius continetur.

(15) Item vnum instrumentum scriptum Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLIII, indictione XII die XXVI augusti continens qualiter domina Dobra, relicta Zoili de Ciualellis, donauit Cressio de Ciualellis omnia iura, que habebat in bonis condam Zoili, viri sui, exceptis iuribus dotium suarum etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCL, indictione III^a die XXX octubris continens qualiter domina Dobra relicta Zoili de Ciualellis refutauit Grisogono de Ciualellis omnia sua iura que habebat in quadam vinea gognaiorum circa sex posita ad Petrazane etc., ut in eo legitur apertius.

Item vnum instrumentum scriptum manu Alexandri notarii MCCCXXXVIII, indictione VI, die ultimo iunii continens qualiter ser Çuue de Ciualellis donauit domine Nicolotte, eius matri, iura in certis possessionibus et bonis etc., ut in eo latius legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii MCCCXLIII, indictione XIII, die XV nouembris continens qualiter ser Cressius de Ciualellis concessit domine Dobre, cognate sue, ad vtendum vnam domum positam in confinio sancti Michaelis et vnam vineam de Petrazano etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii MCCCLXIII, indictione prima, die XII madii continens qualiter domina Dobra, relicta Zoili de Ciualellis, cessit ser Cressio de Ciualellis sua iura, que habebat in vsufructibus vnus villani ad Zochum etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLIII, indictione XIII, die XV nouembris continens qualiter domina Dobra, relicta Zoili de Ciualellis, fecit finem Cressio de Ciualellis successori bonorum dicti Zoili, fratris sui de libris mille denariorum paruorum dotium dicte domine Dobre etc., ut in eo legitur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi predicti MCCCXLIII, indictione XIII, die XV nouembris continens qualiter Matheus Damiani de Nassis fecit finem Cressio de Ciualellis de omnibus, que habuisset facere cum domina Nicolotta, relicta Laurentii de Ciualellis, et Çoilo eius filio etc. ut in eo legitur.

(15v) Item quedam sententia in carta bombicina scripta manu fratris Thome, abbatis monasterii sancti Grisogoni de Iadra, in millesimo trecentesimo octuagesimo tercio, indictione VI, die XII mensis maii et sigilata sigillo domini abbatis predicti, in qua continetur in effectu quomodo frater Thomas predictus confessus fuit habuisse et recepisse a ser Cressio de Ciualellis et a Lubeno Milesich libras centum et septuaginta etc., ut in ea latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Peroni ser Taiutoli notarii ladre in MCCCLXXXII, indictione V, die XVIII mensis aprilis continens in effectu quomodo nobilis domina Helena, relicta conda magistri Raphaelis, fratris domini archiepiscopi Strigontensis, et Iohannes, eius filius, pro se ac nomine Nicolai, filii dicte domine Helene, fuerunt contenti habuisse et recepisse a ser

Cressio de Ciualellis de Iadra residuum quingentorum nonaginta septem florenorum silicet ducentos nonaginta septem florenos ad rationem solidos LXXII pro quolibet floreno etc., ut in eo latius legitur.

Item vnum instrumentum breuiarii incantus scriptum manu Laurentii condam magistri Henrici notarii et tunc scribe Pagi sub MCCCXXV, indictione VIII, die penultimo septembris Pagi et duobus sigillis comunium continens quomodo Nicolao condam Marini de Ciualellis fuerunt deliberata omnia bona condam Damiani Nadisich vocati Gourco etc., ut in ipso latius continetur.

Item vnum instrumentum scriptum manu Michaelis de Cigagis notarii Iadre MCCCXX^o, indictione III°, die XVIII octubris continens qualiter Felici de Berleta (!) procurator Franconi, cuius Barlete, fecit quietationem tutoribus heredum Laurentii de Ciualellis de soldis octingentis quinquaginta septem et denariis duobus grossorum Venetorum et in alia parte de soldis LVIII grossorum Venetorum et grossis octo cum dimidio.

Item vnum instrumentum scriptum manu Coradi notarii MCCCLI, indictione V, die decimo marcii qualiter dominus Dimetrius, episcopus Petensis, tamquam vicarius domini archiepiscopi Iadrensis, fecit finem ser Grisogono de Ciualellis de administratione fabrice sancte Anastasie etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Duimi de Spaeto, Iadrensis notarii, MCCCXIII indictione XIII die III° intrante mense nouembri continens qualiter Iohannes de Stumulo de Pago nomine permutationis dedit Laurentio de Ciualellis terram suam positam ad ultra vallem Pagi etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii Iadrensis MCCCXLIII, indictione XII, die VIII nouembri continens qualiter Franciscus de Georgio fecit finem Cressio de Ciualellis de libris trecentis etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Antonii notarii MCCCXLVIII, indictione XIII die tertio nouembri qualiter Franciscus de Georgio fecit finem Grisogono de Ciualellis de libris trecentis paruorum etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Federici notarii Iadrensis MCLXXX, indictione III° die penultimo aprilis continens qualiter Chissanus de Pago donauit Laurentio de Ciualellis vnam domum lapideam copertam de tabulis positam in platea Pagi etc.

(16r) Item vnum instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii notarii MCCCXLIII, indictione XII die VIII decembris qualiter Radoslauus et Ciutcha iugales uendiderunt Nicolao de Ciualellis vnam eorum terram quarte partis vnus gognai etc.

Item vnum instrumentum scriptum manu Michaelis Leonardi MCCCVIII indictione VI die V exeunte mensis maii qualiter Maria relicta Damiani de Vrsolino uendidit Marino de Ciualellis totam suam terram positam in insula Bagni in tribus petiis etc.

Item quedam securitas in carta pergamina scripta manu fratris Thome abbatis monasterii sancti Grisogoni de Iadra MCCCL... die XV mensis marcii continens in effectu quomodo prefatus frater Thomas confessus fuit habuisse et recepisse libras centum et septuaginta a nobile viro ser Cressio de Ciualellis et Lubano Milesich et hoc pro pensione cuiusdam conductionis insule Berbigni etc.

Item quoddam instrumentum scriptum manu Iacobi Bonacursii de Forlivo, notarii Iadrensis in MCCCLX, indictione XIII, die VIII marci continens in effectu qualiter domina Pria, relicta Nicolai Marini de Ciualellis dedit et concessit ecclesie sancti Marini de insula Pagi vsufructus et redditus duarum salinarum positarum in vale (!) Pagi in loco vocato Grucglanach etc., ut in ipso latius continetur.

Item reperitur in vno quaterno rationum dicti ser Cressii quod Iohannes medicus ciroicus tenetur sibi dare libras trecentas in duodecim uices soluendo libras XXV in auro et hoc pro medietate librarum quingentarum habitatarum per dictum medicum a dicto ser Cressio in colegantia stationis speciarie combuste, de qua colegantia fuit factum publicum instrumentum manu Perenzani notarii, ut in dicto quaterno continetur.

Item reperitur in dicto quaterno qualiter domina Coliza, uxor ser Iohannis de Botono, restat dare dicto ser Cressio libras quatuor pro pignoribus sibi restitutis.

Item reperitur in dicto quaterno qualiter Felice marinarius tenetur dicto ser Cressio ex causa mutui libras octo paruorum.

Item reperitur in dicto quaterno qualiter ser Petrus protomagistri debet dare dicto ser Cressio causa mutui ducatos centum et vndecim auri.

Item reperitur in dicto quaterno qualiter dictus ser Cressius habet in lapidibus macinarum et curlotis rase in societate cum ser Cosa de Begna et cum ser Petro protomagistri ducatos centum octuaginta octo auri solidos XXII denarios VIII paruorum, de quibus factum fuit publicum instrumentum inter dictum ser Cressium et Andream protomagistrum manu Perenzani notarii.

(16v) Item reperitur in quaterno suo predicto quomodo mutuauit ipse testator in colegantia ad mercantiam faciendam cuidam Ratcho ad Pagum ducatos septuaginta auri.

(17 prazno)

(17v) *Infrascripta sunt debita predicti testatoris:*

Imprimis reperitur in quaterno quondam Petri protomagistri quomodo dictus testator tenetur dare dicto Petro ducatos quinquaginta nouem et solidos duodecim cum prodenciis contatis, quos ipse testator habuit in pluribus postis a dicto Petro.

Item reperitur in quodam quaterno ser Petri de Nassis qualiter dictus testator tenetur dare dicto ser Petro libras quadringentas et viginti paruorum et solidos septem defalcato illo, quod dictus ser Petrus dicto testatori soluere tenebatur in dicto quaterno.

Item reperitur in quodam quaterno olim ser Gregorii, filii dicti testatoris, qualiter ipse testator manu propria scripsit, quod ipse tenebatur dare domine Pelegrine de Saladinis libras quadringentas et treginta duas paruorum ex causa mutui.

Item tenetur dare, ut patet ex scripto Venturini a caldariis et etiam ex confessione ipsius testatoris dicto Venturino pro rebus habitis per eum a statione dicti Venturini libras LXXXVI solidos VIII paruorum.

Item tenetur dare ser Andree protomagistro pro aliquibus expensis factis in vita sua per ipsum Andream libras XXXI solidos XI paruorum.

(18) Infrascripta sunt animalia dicti testatoris:

Imprimis habet in societate per tercium cum ser Petro de Nassis et ser Micha de Nassis ad Piranum mille et quinquaginta animalia inter pecudes et capras, que fuerunt data tot in numero die sancti Georgii proxime preteriti.

Item reperitur quod habet in societate cum heredibus Milesse Calebouch et cum Paladino insulano insule Berbigne in dicta insula circa ducenta et sexaginta animalia inter pecudes et capras.

Item habet in societate cum Mazoio de Gallo et heredibus Milesse predicti in insula Maoni ad terzariam circa mille animalia inter pecudes et capras.

Item habet Grescus de villa Pischimari ad Zochum circa quadraginta pecudes dicti testatoris.

Item reperitur, quod dictus testator dedit vilano cuidam ser Abrae de Bottono vnam vacam et vnam manziam extimatas libris VIII ad pascendum ad Tuclezane secundum morem Sclauonie.

Item habet vnus villanus dicti testatoris in Tuclezane ad pascendum secundum morem predictam duas vacas extimatas libris X dicti testatoris.

Item habet Dragoslauanus vilanus predicti ser Abrae vnam vaccam dicti testatoris ad pascendum secundum morem predictum in villa predicta extimatam libris V paruorum.

Item habet in Verceua vnus villanus nomine Subig predicti testatoris ad pascendum secundum morem predictum duas vacas et vnum mançum extimatos libris XVIII paruorum.

Item habet Iohannes Stancich villanus suus in dicta villa Verceue ad pascendum secundum morem predictum vnam vacam cum duobus manzetis extimatas libris XIII paruorum et vnum manzetum proprium dicti testatoris.

(18v) Infrascripta sunt credita dicti testatoris:

Iohannes Milcich villanus predicti testatoris de valle Verceue debet dare dicto testatori modia duo grani et quartas duodecim, ut reperitur in quodam quaterno dicti testatoris. Item libras tresdecim paruorum pro vno boue.

Carinich de dicta villa tenetur dare dicto testatori, ut in dicto quaterno reperitur, modia duo cum dimidio grani. Item libras VIII soldos XI paruorum.

Georgius, filius Carinich suprascripti de dicta villa tenetur dare dicto testatori, ut in dicto quaterno reperitur, libras triginta sex solidos duodecim paruorum. Item libras duas solidos decem et nouem paruorum.

Radoslaus villanus dicti testatoris et filius eius Iohannes ad Carnacerath tenetur dare dicto testatori, ut in predicto quaterno continetur, libras decem et septem et solidum vnum paruorum.

Stanzi et filius suus Iohannes, vilani dicti testatoris in Verceua, tenentur dare dicto testatori, ut in predicto quaterno continetur, modium vnum et quartas decem grani. Item libras XXV et soldos VIII paruorum.

Draga cum filiis suis, vilanus dicti testatoris in Tuclezane, tenetur dare dicto testatori, ut in predicto quaterno continetur, libras XVIII soldos VI paruorum.

Bogdane Crisanich de Verceua, vilanus predicti testatoris, tenetur dare dicto testatori, ut in predicto quaterno continetur, modia duo et quartas XIII grani. Item libras XLIII soldos XVIII paruorum.

Prefsa de Tuclezane, vilanus predicti testatoris, tenetur dare dicto testatori, ut in predicto quaterno continetur, libras VII et soldos XVIII^{or} paruorum. (19 prazno)

(19v) *Infrascripta sunt bona stabilia dicti testatoris:*

Imprimis vna domus de muro et coperta cuppis posita Iadre in confinio sancte Marie de Bongaudio, in qua ipse testator habitabat, cum suis pertinentiis.

Item vna domus de muro coperta partim de planchis et partim de cuppis posita Iadre in confinio sancti Michaelis, in qua habitabat in vna parte ipsius ser Thoma de Veneciis et in alia parte domina Dobra cognata sua cum stationibus, curiis et aliis suis iuribus et pertinentiis.

Item vna pecia terre ad terraticum plantata vitibus posita in districtu Iadre vitra portum ad sanctum Iohannem iuxta suos confines gognaiorum XX uel circa.

Item vna petia terre ad terraticum plantata vitibus duodecim gognaiorum uel circa posita in districtu Iadre in loco vocato Petrizani iuxta suos confines.

Item vna villa in districtu Iadre posita ad Verceua duodecim sortium terre uel circa, in qua ad presens sunt septem villani cum suis pertinentiis et confinibus.

Item in Verceua in parte ville illorum de Saladinis tres sortes terre uel circa cum suis pertinentiis et confinibus, quas emit a ser Gregorio de Saladinis, prout continetur in instrumento dicte emptionis scripto in presenti inuentario.

Item in districtu Iadre ad Carnacerath vna sors terre, quam laborat quidam suus vilanus cum suis pertinentiis et confinibus.

Item in districtu Iadre ad Tuclezane due sortes terre, super quibus sunt duo villani cum suis pertinentiis et confinibus.

Item in Tuclezane predicta vna petia terre vineate propria quasi tota interlasata cum oliuariis iuxta suos confines.

Item in insula Pischimani ad Zocum paruum saline XVII. Et ad Gladusam in dicto loco ad Zocum saline X. Item ad Zochum paruum circa gognaios LX de terraticis, de quibus sunt quatuor gognaiorum uel circa vineata ad proprium iuxta suos confines. Et hoc in confinio sancti Luce iuxta vineas et possessiones ser Çue de Ciualellis et cum pasculis et dictarum vinearum iuribus et pertinentiis ac adiacentiis.

(20) Item vna petia terre aratorie gognaiorum circa sex circumdate maceria.

Item gognaios quadraginta uel circa vinearum ad terraticum posita ad Bagnum in dicta insula iuxta suos confines.

Item gognaios quinquaginta uel octo vinearum interlassatarum ad terraticum oliuariis positos in dicta insula in loco vocato Lutidol iuxta suos confines.

Item gognaios septem cum dimidio uel circa ad terraticum in duobus clapis in loco vocato Dobra Poyana iuxta suos confines.

Infrascripta sunt bona stabilia dicti testatoris posita in Pago:

Imprimis vnus magazenus copertus cuppis et vna domus coperta tabulis cum vna muralea et vnus ortus positus in confinio sancti Andree in platea magna, quibus hii dicuntur confines: de austro partim ortus et partim locus vacuus Cernchi Perstacich, de quirina partim domus supradicti Cernchi et partim domus Doimi Manzatich, de borea via publica et de transuersa magazenus ser Jacobi de Lubauaç de Jadra.

Item saline treginta vna posite in vna ograda ubi dicitur Drislilač infra hos confines, ut dicitur; de austro potoch et partim saline capituli Pagensis, de quirina mare, de borea potoch, de trauersa saline Damiani Pribinich et partim terra vacua dicti condam ser Cressii.

Item saline decem posite in valle Pagi, ubi dicitur Jesero, quibus de austro potoch, de quirina mare, de borea alius potoch et de trauersa saline heredum Trapzi.

Item saline octo posite in loco uocato Dristilaç iuxta suam ogradam supra-scriptam, quibus de austro potoch et partim ptali ser Miche de Pichiaro, de quirina saline dicti ser Miche, de borea potoch et de trauersa terra uacua dicti condam ser Cressii.

(20v) Item vna petia terre vacue circa vnus gognai posite in Distrilaç, cui de austro via publica, de quirina saline dicti condam ser Cressi, de borea terra Pribinich et de trauersa via publica.

Item alia petia terre vacue circa vnus gognai in Distilaç, cui de austro terra Rade de Pago, relicte Matchi, de quirina saline dicti condam ser Cressii, de borea terra Pipinich et de trauersa via publica.

*Glosarij s riječima koji ne pripadaju klasičnom latinitetu***

Agnus dei — ukrasni predmet s likom janjeta koje nosi zastavu na križu a simbolizira Krista
ambrum — jantar
anconia — ikona, slika
aquatium — kominjak, malo vino
argella (arzella) — škrinjica
assare — peći na žaru
asula — kopča, pribadača
atamen — košara

azurius — plavičast
bacile — umivaonik
bacinus — umivaonik
bancale — pokrivač klupe
bancera — klupa
bandera cum armis — zastava s grbom
barile — bure
beretinus — siv
binda — traka, povezača

** Neke riječi ostale su mi nerazjašnjene, jer podaci što ih daje tekst ne pružaju mogućnosti da se utvrdi njihov smisao.

biretus — kapa
biancheta — platno za postavu?
blavus — plav
bocalerium — štit
bocalus — vrč, krčag
botacius — bačvica
botesella (butesella) — bačvica
brazale — rukav, željezni oklop ruke
breviarium incantus — akt o dražbi
brocheta — vrč
bruna — tkanina smeđe boje
bründum (brondum) — bronca
brunus — smeđ
burdum — vrst platna
bursa — torbica
bustum — prsluk
caldaria — kotao
candebrum — vjerojatno mjesto »candelabrum«
canevacium — tkanina od konoplje ili lana
canterum — gredica
capancia — kopanja
capita — ?
capitium — komad, smotak platna
capizale (cavezale) — dugoljast jastuk za uzglavlje
cappa — plašt
capsella — škrinjica
caput — rub odjeće, rub tkanine
caputheus — kapa, kukuljica
caratellus — bačva
carcasium — trupina lađe
carnerolus (carnarolus) — torba
carpita — ogrtač
catinella (cadinella) — lančić
cavido — konj (na ognjištu), prije-klad
cerveleria — kaoiga
chuguma — lončić
cimator — postrigač suknja
cistus — košara
clappus — komad bilo čega: zemlje, nakita itd.
clava — toljaga
cofanus — košara, sanduk

colarinus — željezni oklop vrata
colatorium — cjedilo
collegantia — trgovačko udruženje koje posluje udruženim kapitalom po dogovorenim uvjetima
concha — školjka, posuda, kabao
contare — uračunati
coperclum (coperculum) — poklopac
coracina — oklop
corba — košara (možda ovdje rebro lađe)
corda — vrpca
cordonus — konopac, vrpca
cordula — vrpčica, uzica
coroneta — krunica, vjenčić
cosinellus — jastučić
cosinus — jastuk
cribellum — sito, rešeto
crispus — naboran
croccus — kuka, čaklja
cultra — poplun
cultreta — poplunić
cupella — čaša
cuppa — crijep
curlotus — mlinski kotač?
curtina — zastor
cuselarius — veliki medaljon koji se nosi na lancu oko vrata?
derratus — neiskrčen
derrus — ledina
destrosus — rasukan?
dragmare — drakmar, trkmar, kuka
drappus — sukno
duplonus — ukras od zlatnih niti?
duva — duga (od bačve)
exemplare — napisati, prepisati
fabus — bob
fazolus — rubac
ferratus — okovan željeznim obručem
fodra — postava
forbes — škare
frixius — broš?
frixorium — tava
gabia — krletka

galeda — sud, posuda za tekućinu
gognaius — gonjaj mjera za površinu zemlje 20 x 20 koraka
gonella — ogrtač
gonelletta — mali ogrtač
gradele — željezna rešetka na kojoj se peče riba
grana — grimiz, grimizna boja
gratacasa — ribež za ribanje sira
grisus — prost, tvrd, opor
groppus — đvor, uzao
guarnacia — ženski ogrtač
guarnazola — ženski ogrtač
guarnazonus — ženski ogrtač
incanipare — uskladištiti, metnuti u konobu
incassare — optočiti dragi kamen
incessorium — pladanj na kojem se reže meso
intayare — urezati, utkati u platno ukrase
interlassatus — zapušten
iudicatus — područje seoskog suca, sučija
lancia — koplje
lectica — postolje kreveta
ligumen — sočivo
lista — vrpca, obrub
magister a caldariis — koilar
magister a moneta — novčar
manicha — rukav (kod oklopa žezni rukav)
manigotus — narukvica
manutergium — ručnik
manzetus — junac
manzia — junica
marturellus — kuna zlatica
maspilis — puca, dugme
mastellus — široki kabao
mataracius — madrac
mensale — stolnjak
miscium (mesclum) — šarolika tkanina
mixtum — šarolika tkanina
molie — mašice kojima se hvata žerava
molus — mol, pristanište

muralea — zidina kuće
officiolum — molitvenik?
ordinia — pribor
ostrega — ?
parasidis — plitka zdjela, tanjur
parium — par
parta — vrpca, obrub
paternoster — brojanica, krunica
pavesius — štiti
pavonatus — ljubičast
peçetus — komadić
pelizonus — krzneni kaput
penaferum — pernica (Du Cange donosi riječ »penaculum« u ovom smislu. Kako se »penaferum« nalazi uz »škare za rezanje pergamene« vjerojatno je tu bio i pribor za pisanje.)
perula — zrno bisera
pignolatus — vrst tkanine od lana ili konoplje
pintarus — tegla
piria — lijevak
pistonus — tucalo
planca — ploča
platina — pladanj
polstes — ?
posta — stavka, mjesto
ptali — dio solane
quartarola — posuda za mjeru tekućine
quartus — karat, mjera za dragocjenosti
quaternus rationum — računska knjiga
raminus — bakreno vjedro
rasa — lopatica na mlinskom kotlaku?
refutare — odstupiti nekome nešto
rigoletus — obručić
sacconus — vrećica
sachetus — vrećica
sarza — svila
sauma ?
scachi — šah
scanum (scamnum) — klupica
scarleta — tkanina grimizne boje

schiratus — vjeverica
scindo — tkano platno
sclavina — gunj
scutela — zdjela
sera — kvaka, kopča
sfolium — zlatni listić
sgonus — oranica
siffus — čaša
siglellus — vjedro, kabao
stricus destrosus — rasukana svi-
la?
situla — kábao
socha — soka, kratki kaput
sors — ždrijeb, mjera za zemlju
spethus — ražanj
stagnata — kositrena posuda
stampa ?
statio — dućan
supralectum — naglavlje kreveta
tabarus — ogrtač
tacia — zdjela
targa — štit
telare — tobolac za strijelice
terzaria — trećina
tinacius — bačvica
torculare — tijesak

trapledus — tuljac od filca kojim se
cijedi vino
trezadurus — pletenica, kolajna
tripedes — tronožac
turnus — kotač na ratnoj spravi za
bacanje strijelica
valesium (valisium) — vrst pamuč-
ne tkanine
valisia — kovčeg
varius — sura vjeverica
vereta — karika u lancu
vertarius — vrtlar
villanus — seljak koji obrađuje tu-
đu zemlju ili pase tuđu stoku
vilitum — baršun
virgatus — prugast
vlasca de ligno ?
ungaristus — vjerojatno što i »un-
garicus«
zaphirus — safir
zallus — žut
zambellottus — cibelin
zardinus — vrt
zuppa — kaput
zupella — kaputić

INVENTAR DER NACHLASSESCHAFT DES PATRIZIERS VON
ZADAR GRISOGONUS DE CIVALELLIS AUS DEM JAHRE 1384.

Nach den Vorschriften des Statuts von Zadar waren die vom Verstorbenen ernannten Erblasserwalter (*commissarii*) schuldig bis zu einem gewissen Termin ein Inventar der Hinterlassenschaft zu verfassen. Diese Inventare waren manchmal kurz, aber auch sehr umfassend, je nach dem Vermögen des Verstorbenen. So beträgt das Inventar des Salz- und Tuchkauferrn Michovilus Petri (1835) 260 Seiten. Diese Inventare geben ein sehr gutes Bild des gesellschaftlich-wirtschaftlichen Lebens Zadars im 14. Jahrhundert. Andere archivalischen Quellen bringen jedenfalls nicht so viele Angaben. In diesen Inventaren sehen wir wie in einem Durchnitt die Struktur der gesellschaftlichen Schichten von Zadar. Im publizierten Inventar ersehen wir das Vermögen und die Betätigungen eines Patriziers von Zadar. Die Mobilien enthalten Möbel, Textil, Wertgegenstände, Bilder, Hausgerät, Bücher, Musikinstrumente usw. Die Immobilien bearbeiten meistens die *sg. villani*, unter ihnen Hirten, welche um die Schaffe auf dem Zadarer Archipelag sorgten. Die Wirtschaftstätigkeit des Verstorbenen ersieht man aus den Regesten seines Hausarchivs. Hohe Einkünfte bekam er aus den Salinen, sein Kapital brachte er in *sg. colleganciae* oder *societates* an.

Aufgrund dieses Inventars können wir besser die wirtschaftliche Lage der herrschenden Klasse in Zadar verstehen. Man muss jedoch auch erwähnen, dass auch die Bürger nichtadeligen Standes die volle wirtschaftliche Freiheit hatten und manchmal viel reicher waren, obwohl sie keinen Sitz in der Verwaltung erreichen konnten.